

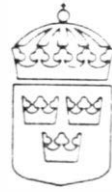
Motion till riksdagen

1989/90:Sk59

av Carl Bildt m.fl. (m)

med anledning av prop. 1989/90:110

Reformerad inkomst- och
företagsbeskattning

Mot.
1989/90
Sk59

Sänkt skatt för större frihet och ökad välfärd
– det första steget

1. Sammanfattning

Redan i den moderata partimotionen Reformerad inkomstbeskattning (1983/84:747) angavs att målet för en varaktig skattereform borde vara att avskaffa den statliga inkomstskatten utom för höga inkomster. Samtidigt krävdes att det totala skattetrycket successivt skulle sänkas.

Vi välkomnar självfallet att också andra partier nu delar vår uppfattning i fråga om nödvändigheten av rejält sänkta marginalskatter. För 1991 godtar vi propositionens förslag vad avser marginalskattesänkningen, grundavdrag, schablonavdrag och återinfört inflationsskydd. Under de kommande åren bör emellertid gränsen för när statlig skatt skall tas ut höjas från 180 000 kr till 200 000 kr (taxerad inkomst) och den statliga skattesatsen sänkas från 20 till 10 procent.

Vår kritik mot den skatteuppgörelse som träffats mellan socialdemokraterna och folkpartiet gäller framför allt den föreslagna finansieringen. Den innebär att skattetrycket höjs, att bidragsberoendet ökar, att inflationstakten rusar ifrån omvärlden, att kostnadskrisen fördjupas och att sparande och nyföretagande motverkas.

I kompletteringspropositionen sägs:

”Av stor betydelse för samhällsekonomin och inte minst sparandet är det samlade skatte- och avgiftstrycket. Ett högt skattetryck skapar i sig problem för ekonomins sätt att fungera.”

Dessa problem ökar självfallet genom att regeringens förslag leder till att skattetrycket på kort sikt ökar med mer än 13 miljarder kronor eller drygt 3.000 kronor per hushåll i genomsnitt.

Till detta kommer att det höjda skattetrycket ytterligare urholkar medborgarnas möjlighet att själva disponera sina inkomster efter skatt. Redan i dag går nästan två tredjedelar av en normalinkomsttagares arbetsersättning till skatter eller lagstadgade avgifter. Därmed blir medborgarna ännu mera utlämnade till politiska beslut när det gäller såväl familjekonomin i sig som tillgången till bl.a. vård och omsorg.

Det höjda skattetrycket och flera av de föreslagna skattehöjningarna riskerar att skada samhällsekonomin så mycket att de stora positiva effekterna av den nödvändiga marginalskattereformen urholkas. Särskilt det långsiktiga sparandet kan förväntas minska och arbetsutbudet inte tas tillvara genom den ekonomiska nedgång som blir följden av en fördjupad kostnads-kris.

I sammanställningen nedan redovisas den finansiering som föreslås i propositionen efter område och inte med de grova generaliseringar som ofta använts.

Översikt över finansieringen i propositionen (miljarder kronor)

Enhetlig lönebeskattning m.m.	8,7
Skärpt boendebeskattning (inkl. all byggoms)	16,3
Reducerade räntebidrag	2,0
Skärpt beskattning av riskvilligt sparande	5,0
Skatteskärpning ink. av kapital, övrigt	4,0
Beskattning av pensionssparande	9,1
Skärpt beskattning, näringsverksamhet	5,2
Moms och övriga indirekta skatter (exkl. byggoms)	11,3
Höjd skatt bolag m.m.	2,0
Dynamiska effekter	5,0

Bidragsberoendet ökar kraftigt och inflationen accelererar främst till följd av de stora ökningarna av boendeskatter och indirekta skatter som föreslås. Bidragen höjs för hushållen med ca 7 miljarder kronor nästa år. Till detta kommer investeringsbidrag för att möjliggöra fortsatt byggande när byggmomsen höjs. Sammanlagt ökar bidrag med mer än 11 miljarder kronor nästa år. Skattehöjningarnas prisseffekter uppgår till nästan 7 procentenheter under 1990 och 1991.

Genom att många får höjd skatt och fler blir beronde av bidrag kommer kravet på höjda reallöner efter skatt sannolikt att öka. Dessa krav förstärks av den höga inflationen. Detta leder i sin tur till att utvecklingen av lönekostnaderna, trots marginalskattesänkningen, fortsätter att ligga på en alltför hög nivå, vilket fördjupar kostnadskrisen. Sveriges konkurrenskraft försämrar ytterligare.

Till följd av främst den skärpta beskattningen av sparande till och i en egen bostad och för pensioneringen kan det långsiktiga hushållssparandet förväntas minska i ett läge när det borde öka.

Den skärpta beskattningen av nyföretagande och riskvilligt sparande kommer att innebära färre nya företag och mindre intresse för finansiering av produktiva investeringar i riskprojekt.

Moderat skattepolitik syftar till att familjer och enskilda skall kunna leva på sina inkomster och kunna förbättra sin situation genom egna insatser. Därigenom blir de mindre utlämnade till den politiska sektorn, som i sin tur bättre kan lösa de uppgifter som måste åläggas den.

Den moderata skattepolitiken skall också vara ett medel för att uppnå ekonomisk tillväxt, låg inflationstakt och arbete åt alla som vill arbeta. Främst tjänar låg- och medelinkomsttagare på att dessa mål uppnås.

Vi avvisar därför de föreslagna höjningarna av boendeskatterna och den föreslagna permanenta skatten på pensionssparande. Vi motsätter oss också de nu föreslagna höjningarna av mervärdeskatten.

Det moderata skattealternativet innebär i huvudsak följande:

- Skattetrycket sänks med ungefär 28 miljarder kronor vilket motsvarar i genomsnitt ca 7 000 kr per hushåll, genom att marginalskattesänkningarna inte kompenseras fullt ut genom andra skattehöjningar. Hänsyn tas till dynamiska effekter och ökat hushållsparande. Minskade offentliga utgifter ersätter vissa skattehöjningar.
- Skattereformen kombineras med avregleringar. Alternativ till de offentliga monopolen tillåts och stimuleras samtidigt. Därigenom förstärks de positiva effekterna av marginalskattesänkningarna.
- Ett grundavdrag för barn på 15 000 kronor införs stegvis vid den kommunala beskattningen. 1991 sätts avdraget till 7 500 kronor vilket motsvarar en skattesänkning på 2 325 kronor per barn vid genomsnittlig kommunalskatt.
- Kapitalvinster, efter inflationsuppräknig av anskaffningsvärdet, och kapitalinkomster beskattas separat med en proportionell statlig inkomstskatt på 30 %. Denna skattesats förutsätter en betydligt lägre inflationstakt än den som nu blivit följden av regeringens felaktiga ekonomiska politik. Vid en inflation på nuvarande nivå måste skattesatsen sänkas betydligt.
- Boendeskatterna skärps inte. Högre taxeringsvärdeshöjning 1990 än 50 % får inte läggas till grund för beskattning. Därmed motverkas de kraftiga regionala skatteskräpningar som annars blir följden av fastighetstaxeringen 1990. Fastighetsskatten fryses på 1989 års nivå i kronor räknat. Den slopas successivt i takt med att det ekonomiska läget medger det. Reavinstbeskattningen av fastigheter sker efter indexuppräknig av anskaffningsvärdet. Nuvarande uppskavsregler bibehålls och utvidgas till att gälla bostadsrätter och också vid byte av boendeform.
- Hushållssparandet stimuleras genom att marginalskatterna sänks och att den skärpta skatten på bostadssparande och den nya skatten på pensionsparande avvisas. Dessutom föreslås särskilda sparstimulanser som redovisats i en särskild partimotion i januari.
- Energibeskattnigen läggs av miljöhänsyn om så att nuvarande punktskatter slopas, utom bensinskatten som sänks med 68 öre/liter, och ersätts av en koldioxidskatt på 46 öre/kg.
- Den i propositionen föreslagna svavelskatten föreslås bli ersatt av en miljöavgift på svavel. Intäkterna fonderas och används för miljövårdande åtgärder, främst i form av kalkning av skogsmark och forskning.
- Den föreslagna reformeringen av företagsbeskattningen överensstämmer i sina huvuddrag med vad moderata samlingspartiet tidigare föreslagit. Förslaget godtas i huvudsak. I en särskild partimotion föreslås bl.a. förbättringar för de mindre och medelstora företagen och för nyföretagandet.

Det moderata alternativet finansieras med utgångspunkt i att den samhällsekonomiska balansen inte får äventyras. Den köpkraftsökning som följer av de sänkta marginalskatterna och som motsvaras av ökad produktion, ("dynamiska effekter") ökade skattebetalningar och ökat hushållssparande behöver inte kompenseras genom förändringar i statsbudgeten. Flera föreslagna skattehöjningar ersätts med statliga utgiftsminskningar. De eko-

nomiska konsekvenserna av det moderata förslaget framgår av följande översiktliga sammanställning:

Mot. 1989/90
Sk 59

Sänkta skatter, netto	+55,4
Dynamiska effekter i form av ökade skatteinbetalningar	- 6,0
Ökat hushållssparande	- 6,0
Minskade statsutgifter	-14,9
Ökade skatteinbetalningar till följd av ändrade skatte- regler	-27,3

Till följd av de moderata förslagen sänks skattetrycket 1991 mellan 2 och 2,5 procentenheter.

2. Högt skattetryck – ofrihet och mindre välfärd

Sverige är det land i den fria världen där människor är mest beroende av politikens värderingar och politiska beslut. Det innebär att det svenska samhället också har den fria världens hårdaste skattetryck. Ingen annanstans har så stor del av medborgarnas inkomster socialiserats. Ingen annanstans har marknadsekonomin trängts undan så mycket som i Sverige. Ingen annanstans är utrymmet för enskilt sparande och enskilt ägande så begränsat som i Sverige.

Frågan hur stort det totala skattetrycket bör vara är starkt ideologiskt laddad. För ett parti som förespråkar kollektiva lösningar och därmed stor makt för politiska beslutsorgan blir ett högt skattetryck ett självklart mål. I ett sådant samhälle styrs människors vardag till stor del av politiska beslut. Enskilda människor blir mer beroende av politiker och deras beslut när en stor del av månadslönen dras in till staten via skatten.

För partier som tror på individernas förmåga och vilja att ta ansvar för sig själva och andra är det lika självklart att medborgarna genom ett lågt skatteuttag skall ha så stor frihet som möjligt att forma sina egna liv. Grunden för denna syn vilar på respekten för äganderätten och det faktum att inkomsten tillhör den enskilde, inte staten. Detta synsätt leder med nödvändighet till ett lågt skattetryck, som ändå ger de intäkter som behövs för att tillgodose nödvändiga gemensamma åtaganden. Skatten är ett tvångsmedel, som politikerna måste behandla med stor varsamhet och med respekt för enskilda människors frihet.

Utvecklingen av skattetrycket bestäms således av vad den politiska majoriteten anser bör skötas och finansieras kollektivt. Till detta bör emellertid läggas att det finns en inneboende tendens till automatisk ökning av skatteuttaget, eftersom kollektiva lösningar på individuella behov erfarenhetsmässigt är mindre effektiva och därmed kräver mera resurser.

Sveriges rekordhårda skattetryck har vuxit fram under ett långvarigt socialdemokratiskt regeringsinnehav. Den enda period under efterkrigstiden då skattetrycket varit oförändrat är 1977-1982. Skatteutvecklingen avspeglar en medveten socialistisk politik. Kollektiva lösningar har prioriterats. Vård, omsorg och inkomstomfördelningar över livsrytmen handhas av offentliga – huvudsakligen skattefinansierade – monopol. Till detta kommer att den be-

drivna konjunkturpolitiken konsekvent har utformats så att åtstramning skett genom skatthöjningar medan efterfrågan stimulerats genom offentliga utgiftsprogram.

Den skattepolitiska debatten blir lätt en jämförelse av effekter på kort sikt för olika typer av hushåll i kronor räknat. Det är i sig viktigt. Det är emellertid ännu viktigare att skattepolitiken diskuteras med utgångspunkt i den långsiktiga utvecklingen och det sätt på vilket den påverkar utvecklingen av vårt samhälle.

Den genomsnittlige inkomsttagaren i Sverige får för egen del förfoga över ungefär en tredjedel av vad han eller hon har arbetat ihop. Mer blir inte kvar sedan arbetsgivaravgifter, inkomstskatter och konsumtionskatter betalats. Politiker i stat och kommun styr över ungefär två tredjedelar av ekonomin, medan medborgarna själva direkt kan bestämma över den resterande tredjedelen. Skatteuttaget sker huvudsakligen i former som hårt drabbar låg- och medelinkomsttagare. Detta gäller särskilt de skatthöjningar som genomförts efter 1982.

I tabell 1 redovisas en genomsnittlig industriarbetares nettolön som andel av den totala arbetsersättningen 1987. Det framgår klart att den svenske industriarbetaren själv disponerar en förhållandevis mindre andel av ersättningen för sin arbetsinsats än hans kollegor i andra länder. Till detta kommer Sveriges höga mervärdesskatt och andravaru- och punktskatter som minskar köpkraften ännu mer i förhållande till andra länder.

Tabell 1 En genomsnittlig industriarbetares nettolön i procent av bruttolönekostnaden år 1988

Land	Nettolön i procent av bruttolönekostnaden 1988
Japan	78
Canada	73
Schweiz	71
Förenta Staterna	65
Storbritannien	65
Finland	61
Österrike	60
Norge	57
Västtyskland	55
Frankrike	54
Danmark	53
Nederländerna	50
Italien	49
Sverige	47
Belgien	45

Källa: Näringslivets ekonomifakta, januari 1990

De enskilda medborgarnas valfrihet har således efter hand kraftigt inskränkts medan politikernas makt ökat. Socialdemokraterna har format ett samhälle där staten beskattar medborgarna så hårt att de flesta inte har möjlighet att välja annan vård eller omsorg än den staten och kommunerna erbjuder. De utlämnas till den politiska sektorn – när den offentliga sjukvården, barnomsorgen eller äldreomsorgen inte fungerar finns inga möjliga alternativ.

I socialdemokraternas Sverige är det bara de som har råd att själva betala för icke subventionerad vård och omsorg som kan slippa köer och välja fritt.

Offentliga monopol och inskränkt valfrihet leder också till en felaktig fördelning och ett sämre utnyttjande av våra totala resurser. Skatter, avgifter och subventioner minskar möjligheterna för de enskilda att bestämma hur produktionsresultatet skall fördelas. Trögheten i de stora offentliga systemen och bristen på konkurrens ger dålig effektivitet. I en nyligen presenterad internationell undersökning konstateras att svensken bor väsentligt bättre men äter väsentligt sämre än invånarna i flertalet jämförbara länder. Det är följden av regleringar och subventioner.

Man kan som Assar Lindbeck (Dagens Nyheter den 22 december 1988) beskriva vad som skett på följande vis:

De höga marginalskatterna och den offentliga tjänsteproduktionen bidrar till att familjen i ökad utsträckning ägnar sig åt "vård" av föremål, medan offentliga institutioner allt mer tar över vård av människor, vilket tidigare ansetts vara familjens speciella uppgift i samhället.

I han fortsätter:

I en välfärdsstat av svensk typ är det inte företagen som socialiserats, utan familjen, eller rättare många av familjens traditionella funktioner. Kanske kan man säga att medan klassisk socialism betyder socialisering av företag, så innebär en välfärdsstat av svensk typ en socialisering av hushållens traditionella vård och omsorg av människor.

Ett samhälles utvecklingsförmåga och dynamik är beroende av människornas möjligheter att ta initiativ och ansvar. Högskattesamhället tvingar enskilda, organisationer och exempelvis massmedia till ett bidragsberoende. De höga skatterna påverkar människors ekonomiska levnadsvillkor, så att egna önskemål om boende, barnomsorg eller sjukvård får vika. De "kilar" som slås in mellan värdet av produktionen och ersättningen efter skatt till den enskilde för en extra arbetsinsats gör att det i praktiken blir näst intill omöjligt att utveckla nya arbeten inom områden som är av stor betydelse för den framtida sysselsättningen, främst tjänstesektorn.

Genom lägre skatter öppnas möjligheter för enskilda människor att ta initiativ, satsa på företagande, spara och äga. Ägandet kan spridas till enskilda människor. Det är viktigt för nyföretagandet och för tillväxten i ekonomin.

Lägre skatter medför ett ökat arbetsutbud genom att "skattekilarna" minskar och extra arbetsinsatser blir mer lönsamma.

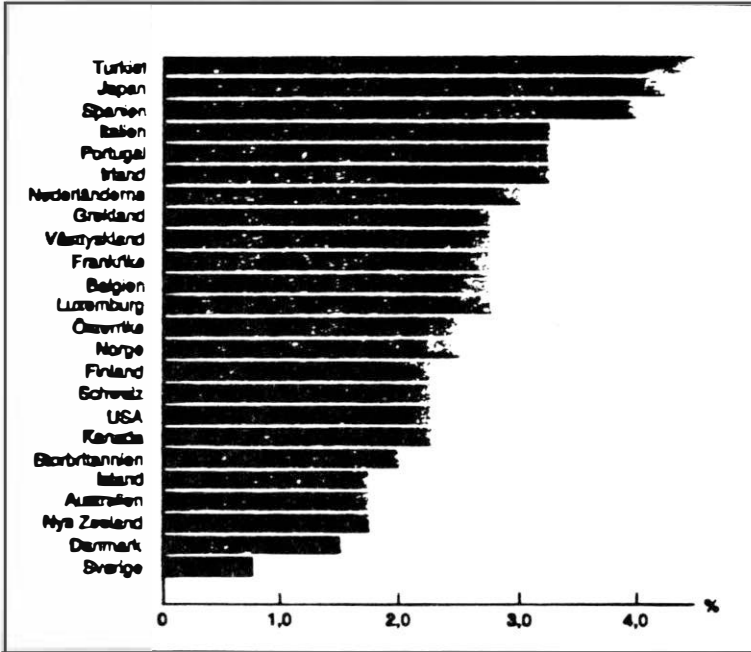
Lägre skatter motverkar svåra sociala problem, som exempelvis den nyfattigdom som gjort över 500.000 människor beroende av socialbidrag. Genom ökad tillväxt och genom att människor kan disponera en större del av sin arbetsersättning skall det vara möjligt att kunna leva på sin lön.

3. Högt skattetryck ger läg tillväxt

Det är den ekonomiska tillväxten som avgör hur välfärden i ordets egentliga bemärkelse utvecklas. Tillväxten i Sverige minskade drastiskt med ingången av 1970-talet. Som framgår av diagram 1 beräknas Sverige 1990 ligga i tillväxtligans botten. Bedömningarna för nästa år är också mycket pessimistiska.

Tillväxtligan 1990

Ökning av BNP 1990 i % från föregående år

Källa: OECD

Den låga tillväxttakten är ett hot mot exempelvis gjorda pensionsåtaganden. Genom dålig ekonomisk tillväxt skapas också mindre resurser att lösa miljöproblemen. Det är uppenbart att skattetryckets storlek påverkar tillväxttakten i ett land.

Sverige har inte alltid varit ett högskatteländ. Det var först på 1960-talet som skattetrycket mera markant började avvika från internationella förhållanden.

Under tiden fram till 1960 utvecklades det svenska skatteuttaget i ungefär samma takt som genomsnittet för de andra OECD-länderna. Från början av 1960-talet började emellertid den svenska skatteutvecklingen, som framgår av diagram 2, markant avvika uppåt. Under 1960-talet genomfördes det stora miljonprogrammet på bostadsområdet. Subventionsgraden ökade, och genom regleringar blev kostnaderna högre än vad de annars skulle ha behövt vara.

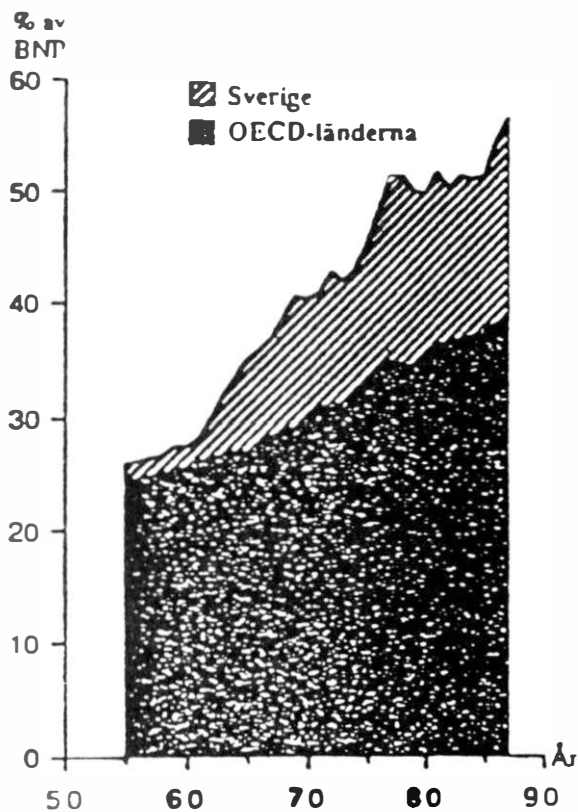
Även på andra områden ökade den offentliga verksamheten, trots att den i flertalet fall kunnat skötas minst lika bra genom privata insatser. Regleringar och monopol ledde till ineffektivitet. Den stabiliseringspolitik den socialdemokratiska regeringen förde bidrog också till skatteutvecklingen. Åtstramning genomfördes genom skattechöjningar, medan offentliga utgifter ökades för att stimulera efterfrågan.

Redan 1965 var därför skattetrycket i Sverige nästan 9 procentenheter

högre än vad som gällde för genomsnittet i OECD. 1970 hade skillnaden ökat till drygt 10 procentenheter. Det totala skattetrycket i Sverige uppgick då till drygt 40 procent av bruttonationalprodukten.

Mot. 1989/90
Sk59

Diagram 2 Skattetrycket i Sverige och OECD

Källa: "Skattetryck och skattepolitik". Danne Nordling 1989

Skattetrycket skärptes kraftigt under första hälften av 1970-talet och steg till ca 50 procent 1976. I förhållande till OECD-ländernas genomsnitt låg skattetrycket detta år 13-14 procentenheter högre.

Under perioden 1976-1982 var det totala skattetrycket oförändrat, vilket framgår av diagram 2 ovan. 1982 återkom socialdemokraterna till regeringsmakten och inledde åter den skattehöjningspolitik som sedan länge varit deras. I 1987 års långtidsutredning skrev finansdepartementets tjänstemän:

Sammanfattningsvis kan konstateras att skattesystemet har vissa snedvridande effekter och att dessa aldrig helt – och kanske inte ens i huvudsak – kan försvinna vid en skattenivå motsvarande den i dag rådande. (sid 172)

Det bör noteras att när finansdepartementets ekonomer gjorde sin analys var skattetrycket 51,7 procent (1986). I år blir det enligt finansplanen 57,3 procent. Det har således skett en ökning med nästan sex procentenheter eller med ca 70 miljarder kronor sedan dess. Skatteproblematiken har således

förrärrats ytterligare under senare år. Därmed har också gapet vidgats gentemot OECD-genomsnittet till närmare 18 procentenheter.

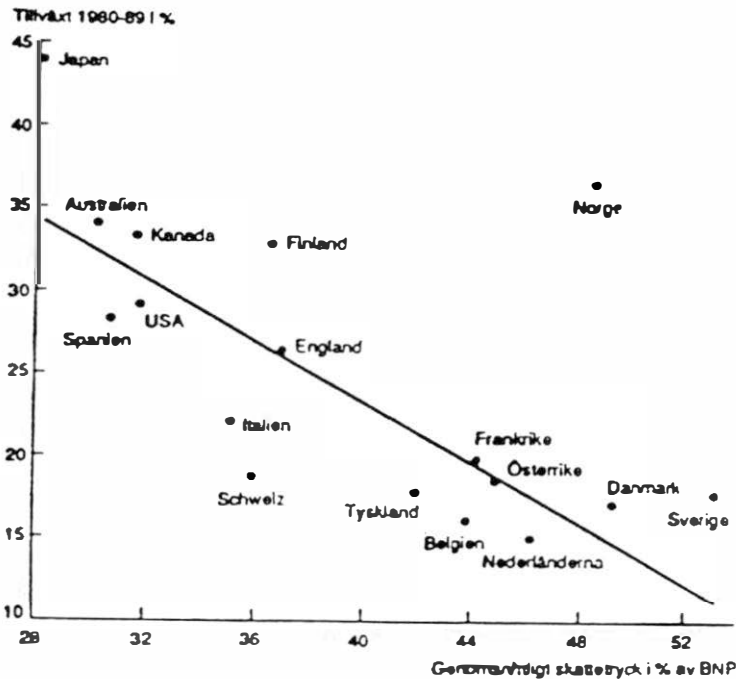
Att ett höjt skattetryck är skadligt för samhällsekonomin konstateras också av årets långtidsutredning (SOU 1990:14):

Många av de problem som har diskuterats förstärks vid ett högre skattetryck. Inte minst mot bakgrund av den ökade integrationen med omvärlden kan nivån på skattetrycket i Sverige komma att bli ett problem på 1990-talet. (Sid 112)

Lägre skatter kan förväntas medföra ökad effektivitet i ekonomin. Arbetskraftsutbudet kan tänkas öka liksom produktiviteten. Skatteandelen av BNP skulle också komma att närma sig den i omvärlden. (Sid 181)

Det finns ett klart samband mellan skattetryck och tillväxt. I diagram 3 nedan jämförs tillväxten under 1980-talet med skattetrycket i 16 OECD-länder. Sambandet är tydligt: ju högre skattetryck, desto lägre tillväxt. Endast Norge faller utanför mönstret: trots ett högt skattetryck har tillväxten varit god. Detta sammanhänger självfallet med den speciella roll som oljan spelat i den norska ekonomin.

Diagram 3 BNP-tillväxt och skattetryck 1980-89 i 16 OECD-länder

Källa: Svenska Arbetsgivareföreningen

Också i årets finansplan vidimeras skattetryckets betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Man skriver:

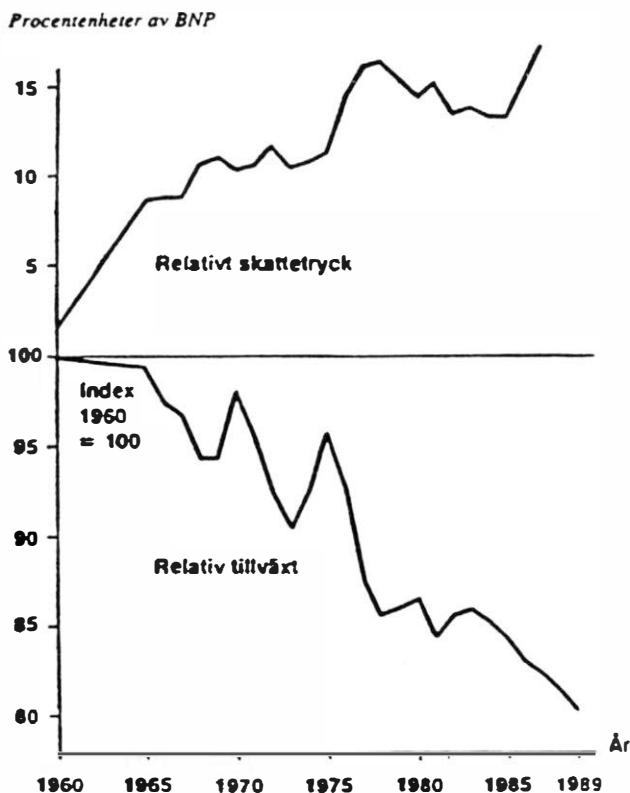
Statsbudgetens förbättrade saldo under 1980-talet är inte bara ett resultat av en stram utgiftsprövning. Utvecklingen är också en följd av snabba nominella löneökningar och därmed snabbt stigande skatteintäkter och av höjd

skattekvot. Dessa faktorer har en negativ inverkan på tillväxten och på ekonomins funktionssätt.

Mot. 1989/90
Sk59

Även om man jämför tillväxten i Sverige med den genomsnittliga utvecklingen inom OECD-området finns ett klart negativt samband, se diagram 4. Högre skattetryck ger sämre tillväxt!

Diagram 4 Skattetryck och tillväxt 1960-1989 Sverige relativt OECD-området

Källa: 1960-1988 "Skattetryck och skattepolitik", Danne Nordling 1989

4. Tjugo förlorade år

1971 genomfördes första gången vad som kallades "århundradets skattereform". Det var så socialdemokraterna beskrev den omfattande skatteomläggning som de gått till val på 1970 och som skulle komma att utgöra grunden för den kommande socialdemokratiska skattepolitiken.

Omläggningar av inkomstskatten var i och för sig ingen nyhet. Sådana hade genomförts 1947, 1952, 1957, 1962 och 1966. Men 1971 års omläggning var den största och mest betydelsefulla i raden.

Den utveckling som ledde fram till 1981 års "underbara natt" präglades av många negativa effekter av 1971 års politik. "Den underbara natten" var ursprungligen ett försök att komma till rätta med en del av dessa effekter.

Samma sak gäller också till stor del den omläggning som nu är aktuell.

Syftet med 1971 års skatteomläggning var att driva på inkomstutjämnningen och att få in mer pengar till den snabbt växande offentliga sektorn. I det förra syftet drevs medvetet margineffekterna upp och i det senare syftet lades grunden för en snabb ökning av det samlade skattetrycket.

Att ge 2/3 av det svenska folket sänkt skatt var det löfte som socialdemokraterna gick till val på 1970. Att 1/3 omedelbart skulle få höjd skatt talades det mindre om. Och att slutresultatet skulle bli att alla skulle få dramatiskt höjda skatter talades det inte alls om.

Under åren fram till det borgerliga regeringstillträdet 1976 skulle det samlade skattetrycket komma att stiga från ca 41 procent till ca 51 procent av den samlade ekonomiska produktionen (BNP). Med dagens mått motsvarade det drygt 100 miljarder kronor, vilket betydde ca 25 000 kronor i skattehöjning för varje löntagare.

1971 års omläggning medförde också en kraftigt ökad progressivitet i skattesystemet. I kombination med snabb inflation och frånvaro av indexskydd innebar det att många vanliga inkomsttagare fick uppleva kraftiga höjningar av marginalskatten.

Mellan 1971 och 1972 steg sålunda marginalskatten för en vanlig industriarbetare från 49.5 till 60.9 procent.

Redan 1972 ansågs det nödvändigt med en viss justering av inkomstskatteskalan från och med 1973. Denna justering skulle följas av ytterligare fyra omläggningar i syfte att korrigera inflationens verkningar på inkomstbeskattningen enligt den nya skatteskala som införts vid "århundradets skatte-reform" 1971.

Alla dessa omläggningar misslyckades dock, vilket framgår av tabell 2. Marginalskatterna för såväl den genomsnittlige industriarbetaren som för tjänstemannen steg ändå kraftigt mellan 1971 och 1976.

Tabell 2 Marginalskatt för en genomsnittlig industriarbetare och tjänsteman 1971-1976 (procent)

	Arbetare	Tjänsteman
1971	49,5	60,6
1972	60,9	62,1
1973	57,5	62,3
1974	64,1	64,1
1975	58,2	63,2
1976	64,1	69,1
Forändring 1971-1976	+ 14,6 (pe)	+ 8,5 (pe)

Anm: pe = procentenheter

Källa: "Skattetryck och skattepolitik", Danne Nordling 1989

Den kraftigt skärpta progressiviteten och det höjda skattetrycket bäddade för den kostnadskris i mitten av 1970-talet som allvarligt skulle komma att skada den svenska ekonomins utveckling under andra halvan av detta decennium och början av 1980-talet. Löntagarna tvingades begära rekordstora nominella löneökningar för att möta de höga skatterna. Detta medförde en löne- och inflationsspiral av tidigare sällan skådat slag. Vid mitten av 1970-talet försämrades kostnadsläget gentemot de viktigaste konkurrentländerna med bortåt 20 procent.

För samhällsekonomin är det emellertid inte bara inkomstskatternas marginaleffekter som har betydelse. Även löneskatter, moms och punktskatter påverkar exempelvis viljan att arbeta. Under den första delen av 1970-talet steg också dessa skatter kraftigt. För att finansiera de många skatteomläggningarna höjdes exempelvis löneskatterna med 13,9 procentenheter – ibland enligt en plan som omfattade höjningar flera år efter omlägningarna. Hade inte den nytillträdde borgerliga regeringen hösten 1976 återtagit en del av höjningarna skulle löneskatterna 1977 ha stigit med 5,2 procentenheter.

De totala marginaleffekterna, eller den s.k. skattekillen, ökade för den vanlige industriarbetaren från 62,7 till 76,0 procent mellan 1970 och 1976. Under senare delen av 1970-talet minskade den något.

Den borgerliga valsegern 1976 innebar en viktig förändring i den skattepolitiska utvecklingen. Det var främst moderaterna som i arbetet med treparti-regeringens tillkomst drev frågan om en skattepolitisk omläggning.

Ett viktigt resultat av denna, visserligen allför begränsade, omläggning blev att utvecklingen mot ett allt högre skattetryck bröts. Under åren 1977-1982 låg det samlade skattetrycket kvar kring ca 50 procent.

Den genomsnittliga kommunalskatten steg emellertid under dessa år med ca 3,6 procentenheter. Under denna totalsiffra döljs därför en viss sänkning av det statliga skattetrycket.

Ett annat resultat blev att marginalskattesänkningar genomfördes och att skatteskalorna från 1978 inflationsskyddades. Utvecklingen ditintills under 1970-talet hade visat betydelsen av denna åtgärd, som dock socialdemokraterna intensivt motsatte sig.

Mellan 1976 och 1980 sänktes marginalskatten för den vanlige industriarbetaren. Även om sänkningen var begränsad stod den i skarp kontrast till den höjning från 40,5 till 64,1 procent som skett mellan 1971 och 1976.

Under valrörelsen 1979 förde moderata samlingspartiet fram krav på en mer radikal omläggning av skattepolitiken. Det var uppenbart att de ekonomiska problemen var mer djupgående än vad de flesta haft klart för sig och att det inte skulle gå att varaktigt få ordning på Sveriges ekonomi om inte skattepolitiken bröt med linjerna från omläggningen 1971.

Efter folkomröstningen om kärnkraften i mars 1980 kunde arbetet med en större omläggning av den ekonomiska politiken inledas på allvar. Det moderata arbetet då tog sikte på ett beslut 1981 om en större omläggning som kunde träda i kraft 1982. Det handlade om ett klart brott med den socialdemokratiska politiken och ett etablerande av ett borgerligt alternativ i svensk politik.

Den 17 november 1980 tillställde ekonomiminister Gösta Bohman centerns och folkpartiets ledningar ett omfattande förslag till uppläggning av den ekonomisk-politiska strategin med denna inriktning. Tanken var att omedelbart tillsätta en intern arbetsgrupp för att ta fram en stor skattereform.

I samband med diskussionerna i regeringen i december 1980 om 1981 års finansplan avvisades dock dessa tankar av de övriga partierna.

Den 3 februari 1981 enades dock den borgerliga regeringen om en relativt omfattande sänkning av marginalskatterna. Regeringen hade efter lång tvekan beslutat att slå in på en ny politisk kurs.

Reaktionen från socialdemokraterna blev hård, och denna hårda reaktion ledde till att såväl folkpartiet som centern började att diskutera ett frångående av den borgerliga uppgörelsen. Den 24 april – efter den "underbara natten" mellan företrädare för socialdemokraterna och folkpartiet – träffades en uppgörelse mellan socialdemokraterna, centern och folkpartiet som sköt upp och urholkade den skattepolitiska omläggning som den borgerliga regeringen varit enig om. Uppgårelsen innebar dessutom ett direkt brott mot de entydiga löften till främst villaägarna som dessa partier avgett i valrörelsen 1979.

Marginalskattesänkningarna skulle träda i kraft först under inkomståret 1983. Inflationsskyddet urholkades, marginalskattesänkningen blev mindre omfattande än avsett och symmetrin i skattesystemet bröts genom avdragsbegränsningen. Omläggningen skulle finansieras med andra skattehöjningar.

Politiskt ledde "den underbara natten" till att det borgerliga trepartisamarbetet sprack och att socialdemokraterna återkom till regeringsmakten i oktober 1982.

I sak ledde uppgörelsen så småningom till en viss sänkning av marginalskatterna. Men någon avgörande minskning av skattekillen skedde inte. Orsaken till detta var att frågan om skattetrycket negligerades.

"Den underbara nattens" omläggning blev ett nytt startskott fören period med kraftiga höjningar av skattetrycket, vilket dessförinnan blivit följden av "århundradets skattereform" 1971. Mellan 1982 och 1989 steg skattetrycket från ca 50 till ca 56 procent.

För en vanlig industriarbetare blev resultatet av "den underbara natten" en sänkning av marginalskatten med fem procentenheter men bara en knapp procentenhet om man ser till den totala skattekillen. För tjänstemannen blev sänkningen av marginalskatten endast 3,8 procentenheter.

Skattepolitiken spelade en viktig roll i valrörelserna 1982, 1985 och 1988.

Uppställningen var ständigt densamma. Medan Moderata Samlingspartiet argumenterade för en skattepolitisk omläggning använde socialdemokraterna klassiska fördelningspolitiska argument för att rida spärr mot en sådan. Och genom att socialdemokraterna trots förluster såväl 1985 som 1988 kunde bevara regeringsmakten kom även 1980-talet att skattepolitiskt bli ett förlorat decennium.

Bördan från 1971 i form av extremt höga marginaleffekter fanns kvar trots "den underbara natten". Och till denna lades de tillväxthämmande effekterna av en socialdemokratisk politik som från mitten av 1980-talet successivt pressade upp skattetrycket till de ca 56 procent det nått 1989. Totalt höjdes eller infördes 132 nya skatter.

5. Utredningar och uppgörelse

Socialdemokraterna tvingades så småningom inse att Sverige inte kunde behålla de höga marginalskatter man själv genom en medveten politik infört. Det skattesystem som byggts upp av bl.a. Wigforss, Sköld och Sträng för att dra in alla de skatter den fortgående kollektiviseringen krävt, karakteriserades av finansministern Feldt (som själv tidigare med enfass försvarat och byggt ut det) och andra socialdemokrater som "ruttet" och "perverst".

Denna omvändelse under galgen hade med all säkerhet också föranletts av att ett flertal länder i vår omvärld redan genomfört kraftiga marginalskattesänkningar trots lägre utgångsnivåer. Efter överläggningar med riksdagspartierna under våren 1987 tillsattes utredningen om reformerad inkomstbeskattning (RINK). Utredningsarbetet stod emellertid stilla i frågan om den helt nödvändiga marginalskattereformen under ett drygt år. Socialdemokraterna var uppenbarligen inte beredda att redovisa sin egen framtida skattepolitik i valrörelsen 1988.

I slutet av november 1988 presenterade emellertid socialdemokraterna slutligen sina riktlinjer för en "skattereform". Av riktlinjerna framgick emellertid att helomvändningen bara gällde synen på marginalskatterna, medan deras syn på skattetrycket var oförändrad.

I juni 1989 presenterade inkomstskatteutredningen, kommittén för indirekt beskattning (KIS) samt utredningen om reformerad företagsbeskattning (URF) sina betänkanden. I inkomstskatteutredningen företrädde varje parti en egen linje. I fråga om marginalskatterna fanns emellertid en bred enighet mellan socialdemokraterna, folkpartiet och moderaterna. Utgångspunkten var att för inkomster 1991 upp till 200.000 kronor skulle endast kommunalskatt erläggas. Den statliga skattesatsen över denna brytpunkt skulle vara högst 20 procent enligt socialdemokraterna och folkpartiet, högst 15 procent 1991 och 10 procent 1992 enligt moderaterna. En ytterligare skillnad var att medan socialdemokraterna bara ville ha en "skattebroms" på kommunerna för att hindra dem att genom höjda skatter äta upp marginalskattesänkningen, föreslog moderaterna ett direkt skattestopp. Folkpartiet och centern avvisade varje form av begränsning av det kommunala skattetrycket.

Vad gäller finansieringen föreslog moderata samlingspartiet att den skulle utformas så att skattetrycket 1990-91 sänktes med mellan 2 och 3 procentenheter. Övriga partier utgick i sina förslag från ett oförändrat skattetryck. Det innebär att det skattebortfall marginalskattesänkningarna beräknades medföra skulle kompenseras genom andra skattehöjningar.

Debatten efter det att utredningsförslaget hade presenterats kom främst att röra effekterna av de olika skattehöjningar som lades fram som ett led i bevarandet av skattetrycket. Det gällde den kraftigt skärpta boendebeskattningen, försämringen av reseavdragen, den nya permanenta pensionsskatten samt utformningen av beskattningen av pensionärerna. På dessa punkter kom det att riktas hård kritik mot den linje som i inkomstskatteutredningen företrätts av socialdemokraterna, folkpartiet och centerpartiet.

Redan under den allmänna motionsperioden i januari 1989 krävde moderata samlingspartiet att ett första steg i marginalskattesänkningen skulle tas 1990 genom att skattesatserna sänktes med ca 7 procentenheter. Detta krav upprepades i en motion i anslutning till kompletteringspropositionen i maj, vid vilket tillfälle också folkpartiet lade fram ett förslag med denna innebörd.

Vid skatteutskottets första sammanträde hösten 1989 (den 2 oktober) presenterade ledamöterna från moderata samlingspartiet och folkpartiet ett gemensamt förslag till S.k. utskottsinitiativ. Det syftade till att driva fram ett första steg av marginalskattereformen redan 1990. I initiativet föreslogs också att "en viktig del av finansieringen" skulle utgöras av besparingar så

att på det sättet en viss sänkning av det samlade skattetrycket skulle kunna uppnås. Förslaget om utskottsinitiativ avlogs av övriga partier.

I regeringsförklaringen dagen därpå inbjöd statsministern riksdagens partier till överläggningar om just en sådan tidigareläggning som skatteutskottets majoritet dagen innan avvisat. När överläggningarna inleddes stod det klart att regeringen med ett mindre undantag var inställd på att varje skattesänkning måste balanseras med en annan skattehöjning. Något utrymme för att diskutera besparingar eller dynamiska effekter föreföll inte finnas.

När det andra sammanträffandet mellan partierna avslutades, förklarade statsministern att moderata samlingspartiet inte skulle komma att inbjudas till kommande överläggningar. Så småningom träffades en skatteuppgörelse mellan socialdemokraterna och folkpartiet. Uppgårelsen gällde såväl en tidigareläggning för 1990 som principerna för en skatteomläggning 1991 som utgick från inkomstskatteutredningens majoritetsförslag med vissa justeringar.

Under hösten 1990 förelades riksdagen en proposition som byggde på uppgörelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet vad avser beskattningen för 1990. Riksdagsbeslutet togs först den 15 december. Den marginalskattesänkning som genomfördes finansierades i sin helhet genom andra skattehöjningar med en klart prishöjande effekt. Enligt propositionen var prishöjningarna i det närmaste tre procent utöver underliggande inflationstakt.

6. Propositionen

I propositionen 1989/90:110 redovisas huvuddragen av skatteomläggningen för 1991. I en särskild proposition (1989/90:111) återfinns förslagen beträffande indirekta skatter och miljöskatter.

Propositionerna syftar inte till en sänkning av skattetrycket. Avsikten är att de "kostnader" i form av skattebortfall etc. som uppstår skall täckas i sin helhet genom skattehöjningar och vissa bidragsminskningar. När de föreslagna skattesänkningarna som föreslås i propositionen till och med understiger skattehöjningarna stiger skattetrycket.

Vi välkomnar självfallet förslagen om marginalskattesänkningarna och återinfört inflationskydd. Som vi kommer att föreslå i det följande bör emellertid den statliga skattesatsen sänkas ytterligare i två steg och gränsen för när statlig inkomstskatt skall tas ut höjas.

Den kritik vi riktar mot förslaget gäller således främst finansieringen och kan sammanfattas i följande rubriker:

- Vårt redan rekordhöga skattetryck ökar ytterligare.
- Inflationen ökar. Prisstegringarna spås på med cirka 6,5 procentenheter utöver den redan höga underliggande inflationstakten under 1990 och 1991.
- Bidragsberoendet ökar.
- Minst en miljon inkomsttagare får höjd skatt.
- Kostnads krisen fördjupas.
- Den nödvändiga ökningen av hushållssparandet motverkas.
- Nyföretagande försvåras.

I det följande utvecklas vår kritik i dessa avseenden. Sammanfattningsvis kan sägas att till följd av att skattetrycket inte sänks utan tvärtom höjs något ökar inte medborgarnas frihet att själva disponera över sina egna inkomster efter skatt.

Dessutom genomförs skattehöjningar som i sig skadar samhällsekonomin genom ökad inflation, sämre kostnadsutveckling och risk för minskat sparande och nyföretagande.

Dessa negativa effekter kan försämra den samhällsekonomiska utvecklingen så mycket att marginalskattesänkningarnas positiva effekter inte får fullt genomslag i exempelvis ökat arbetsutbud, ökat sparande och högre produktivitet.

6.1 Höjt skattetryck

Vi har i det föregående visat att Sveriges rekordhöga skattetryck leder till minskad frihet för medborgarna samtidigt som samhällsekonomin skadas. Denna uppfattning delas uppenbarligen – åtminstone i tanke – av regeringen. I den långtidsbudget som redovisas i kompletteringspropositionen sägs följande (sid 115):

Av stor betydelse för samhällsekonomin och inte minst sparandet är det samlade skatte- och avgiftstrycket. Ett högt skattetryck skapar i sig problem för ekonomin så att fungera. Budgetåret 1990/91 beräknas skattetrycket motsvara cirka 55 procent av BNP. Internationellt sett är detta mycket högt, vilket måste tas i beaktande med tanke på Sveriges utlandsberoende.

Som framgår av ovanstående resonemang talar ett antal omständigheter för ett sänkt skattetryck.

Trots att regeringen tydligen nu inser att redan dagens skattetryck skadar sparande och tillväxt lägger den efter en uppgörelse med folkpartiet i propositionerna 110 och 111 fram ett förslag till skatteomläggning som innebär höjt skattetryck.

De skattehöjningar som föreslås överstiger föreslagna skattesänkningar med 4,1 miljarder kronor enligt propositionen (räknat som ett genomsnitt för åren 1991-93; för enbart 1991 blir höjningen av skattetrycket 5,7 miljarder kronor). Då har regeringen – felaktigt – räknat att den till tre fjärdedelar begränsade rätten att dra av pensionsförsäkringspremier för år 1990 innebär en skattesänkning med 0,7 miljarder kronor 1991. Riksdagsbeslutet gällde ju bara för 1990 och försvinner automatiskt 1991. Skattehöjningen på kort sikt kan alltså beräknas uppgå till 4,8 miljarder kronor (6,4 miljarder kronor 1991) enligt propositionen.

Till detta kommer att regeringen valt att undvika att sträcka av 6,2 miljarder kronor som skydd mot automatiska skattehöjningar till följd av inflationen 1990-1991 vid beräkningen av de skattehöjningar som erfordras för full statsfinansiell täckning av skattebortfallet till följd av marginalskattesänkningarna. Detta belopp motsvarar en inflation på 4,1 procent mellan 1990 och 1991. Det är i dag uppenbart att inflationen kommer att uppgå till i storleksordningen 10 procent. Man kan inte heller, som regeringen och folkpartiet, i detta sammanhang låta bli att ta hänsyn till de prisökningar som blir en följd av finansieringen. Det skulle ju innebära att medborgarna först får betala

genom de skattehöjningar som föreslås och därmed får höjd inkomstskatt genom de prisökningar som blir följden av bland annat skattehöjningarna. Om man i en mycket försiktig beräkning antar att inflationen mellan 1990 och 1991 skulle uppgå till 8 procent bör 12,2 miljarder kronor (i stället för 6,2) av marginalsattesänkningen inte finansieras för att skattehöjningar skall kunna undvikas. Propositionens förslag innebär således en skattehöjning på i vart fall 6 miljarder kronor utöver vad som angivits.

Dessutom har regeringen valt att endast räkna med ränteeffekten av den avskattning av obeskattade reserver som följer av de ändrade reglerna för företagsbeskattning. Den tas upp till 2,1 miljarder kronor. Avskattningen innebär enligt propositionen ökade skattebetalningar för företagen på 6,6 miljarder kronor i genomsnitt åren 1991 – 1994. Det är sannolikt att inbetalningarna blir större de första åren, även utan den rabatterning som föreslogs av företagsskatteutredningen. På kort sikt blir skatteinbetalningarna alltså 4,5 miljarder kronor större än vad som tagits upp som ränteeffekt.

Totalt kommer skattetrycket alltså att öka med 13,3 miljarder kronor eller mer än 3 000 kronor per hushåll i genomsnitt. För året 1991 blir ökningen betydligt större.

I propositionen 111 föreslås, i syfte att skapa konkurrensneutralitet mellan egenregi-verksamhet och entreprenader, att kommuner ges rätt att göra avdrag för all erlagd mervärdesskatt. Detta leder i sig till att kostnaderna i kommunsektorn minskar med cirka 15 miljarder kronor. Detta kompenseras emellertid genom andra åtgärder så att resultatet blir en oförändrad kostnadsnivå för kommunerna. Formellt leder detta till en minskning av skattekvoten, men reellt påverkas inte skattetrycket.

Eftersom skattetrycket fortsätter att öka till följd av den föreslagna skatteomläggningen kommer de enskilda medborgarnas frihet att inskränkas ytterligare. De blir i ännu större utsträckning utlämnade åt politiska beslut. Det framgår inte minst av det ökade bidragsberoende som blir följden.

Dessutom förstärks självfallet de skadliga verkningar som enligt regeringen redan dagens skattetryck har på samhällsekonomin.

6.2 Inflationen accelererar

Under 1990 och 1991 leder finansieringen av skattereformen genom bland annat höjd mervärdesskatt och andra indirekta skatter till att konsumentpriserna stiger i snabbare takt än vad som annars skulle vara fallet. Statens pris- och konkurrensverk (SPK) har uppskattat priset effekten av skattereformen och ändrade taxeringsvärden till cirka 2,9 procent under loppet av 1990. Under 1991 förväntas finansieringen av skattereformen dra upp prisnivån med cirka 3,5 procent.

Eftersom Sverige redan i utgångsläget har en alltför snabb prisstegrings-takt, som överstiger vad som gäller i bland annat våra viktigaste konkurrens-länder, får prisgenomslaget till följd av skatteomläggningens finansiering starkt negativa följder. Det finns en uppenbar risk för att en inflation som kan bedömas uppgå till tvasiffriga tal under 1990 och 1991 sätter igång en pris- och lönespiral med en ännu kraftigare försvagning av den internationella konkurrenskraften för näringslivet som följd.

6.3 Ökat bidragsberoende

Som redovisas i nästa avsnitt får många löntagare höjd skatt som en följd av den totalfinansierade skatteomläggning som föreslås i propositionen. För att i någon mån begränsa de negativa effekterna föreslås bidragsökningar till hushållen på netto nästan sju miljarder kronor räknat på kort sikt. Bidragen ökar därefter med automatik till en sammanlagd ökning på tio miljarder kronor. Till detta skall läggas ytterligare fem miljarder kronor i subvention till byggföretagen som kompensation för den höjda byggmomsen. Detta bidrag anses nödvändigt för att folk skall ha råd att bo i fördyrade nyproducerade lägenheter.

Pensionstillskott och kommunalt bostadstillägg för pensionärer måste höjas, reglerna för studiemedel ändras och bostadsbidragen höjas. Dessutom föreslås att barnbidragen höjs samtidigt som livsmedelssubventionerna slopas.

Hade ett sänkt skattetryck kunnat accepterats i samband med den nödvändiga marginalskattereformen hade alla fått sänkt skatt. Därmed hade de försämringar i det ursprungliga utredningsförslaget som blev en följd av uppgörelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet kunnat undvikas. Bidragsberoendet och rundgången hade heller inte behövt öka ytterligare.

Dessutom hade den stora fördelningspolitiska frågan – fördelningen av inkomsterna i samhället mellan de enskilda medborgarna och den politiska sektorn – förts något steg i rätt riktning. Utgiftstrycket, det vill säga de offentliga utgifternas storlek i förhållande till BNP, skulle minska i stället för att öka, vilket blir följderna av skatteuppgörelsen av det ökade bidragsberoendet. Det hade också blivit möjligt för flera att kunna leva på sin lön.

6.4 Förlorarna

En marginalskattesänkning som genomförs inom ramen för oförändrat skattetryck leder med nödvändighet till att vissa genom höjd skatt får betala andra skattesänkningar. Eftersom de församhälsekonomin nödvändiga marginalskattesänkningarna ger störst skattesänkning i kronor räknat för personer med högre inkomster, leder en finansiering genom exempelvis höjda bostadsskatter och höjd mervärdeskatt till att främst låg- och medelinkomsttagare kommer att förlora.

LO presenterade i september 1989 en analys av skatteomläggningens effekter, som visade att alla som tjänade mindre än ca 125 000 kronor – ca 2 miljoner personer eller hälften av alla löntagare – skulle förlora i genomsnitt 2 225 kronor på den skatteomläggning som inkomstskatteutredningens majoritet förordade.

Bland annat mot bakgrund av detta ändrades utredningsförslaget så att, som tidigare sagts, gränsen för uttag av statlig inkomstskatt justerades ned till 180 000 kronor 1991. Dessutom föreslogs ett särskilt grundavdrag i inkomstskikten mellan 58 000 och 175 000 kronor. Detta grundavdrag trappas upp successivt och blir maximalt 8 000 kronor mellan 90 000 och 95 000 kronor. Därefter trappas det av. Denna teknik skapar marginaleffekter, som leder till höjd marginalskatt jämfört med utredningsförslaget i inkomstlägena mellan 95 000 och 175 000 kronor.

Dessa fördelningspolitiskt motiverade förändringar försämrar således från samhällsekonomisk synpunkt uppgörelsen i jämförelse med inkomstskatteutredningens ursprungliga förslag. Den egentliga anledningen är emellertid att skattetrycket skall behållas oförändrat högt och att några därför måste förlora.

Om man korrigerar LOs beräkningar med hänsyn till uppgörelsens förslag samt att försämringen av reseavdragen inte längre tycks vara aktuell kommer ändå i vart fall drygt en miljon löntagare att tvingas betala högre skatt 1991 än de gör i dag.

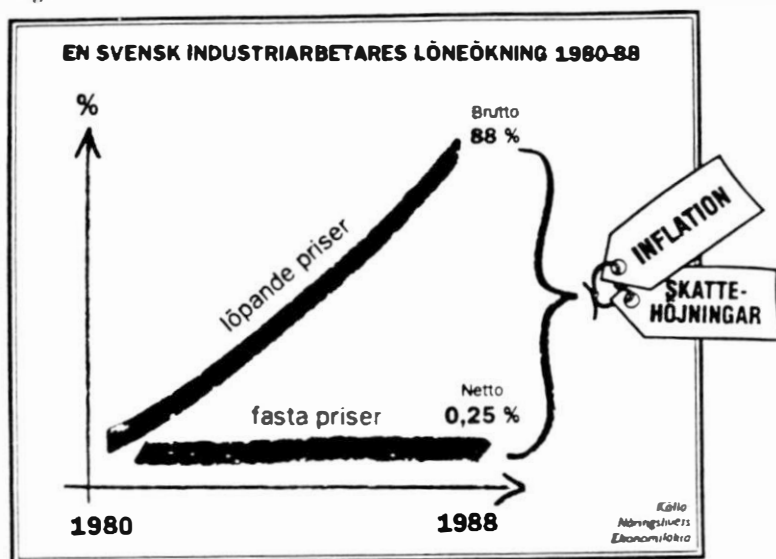
6.5 Lönebildningen försvåras

Sveriges höga marginalskatter har varit en starkt bidragande orsak till urholkningen av Sveriges konkurrenskraft. Genom höga marginalskatter leder ett visst nettolönekrav till väsentligt högre bruttolönekrav än då marginalskatterna är lägre. I detta avseende kommer självfallet sänkningen av marginalskatterna att förbättra situationen. Detsamma gäller förslaget om återinfört inflationsskydd.

Nedflyttningen av gränsen för uttag av statlig inkomstskatt leder emellertid till högre marginalskatt för många tjänstemannagrupper och industriarbetargrupper. I ett brett skikt mellan 95.000 och 175.000 kronor ökar marginalskatten genom reducering av det extra grundavdraget.

Det är emellertid inte bara marginalskatterna som påverkar lönebildningen. Det är uppenbart att det höga skattetrycket i Sverige som ger många hushåll små marginaler (ungefär en halv miljon medborgare tvingas ju till socialbidrag) också spelar in. Som framgår av diagram 5 har under perioden 1980-88 en industriarbetares löneökning uppgått till brutto 88 procent men netto efter inflation och skatthöjningar till 0,25 procent. Skattetrycksökningen under perioden sedan 1982 har självfallet påverkat lönebildningen negativt.

Diagram 5

Källa: "Industriarbetarens inkomst 1980-1988 i OECD-landerna"

En starkt negativ aspekt för lönebildningen är således att skatteuppgörelsen utgått från ett oförändrat skattetryck. Som visats tidigare skärps till och med skatteuttaget om propositionens förslag genomförs. Man kan självfallet inte anta att löntagare kommer att hålla nere sina nettolönekrav om skatteomläggningen resulterar i oförändrad eller till och med höjd skatt för nyckelgrupper på arbetsmarknaden. Det senare gäller exempelvis många deltidsarbetande.

Sannolikt kommer omläggningen på grund av finansieringen att leda till ett tryck på höjda nettolöner som helt förtar och sannolikt överstiger effekten av de sänkta marginalskatterna under kommande år.

6.6 Minskat sparande

Sänkta marginalskatter leder i sig till ökat hushållssparande. Det lönar sig bättre att spara, eftersom sparandets avkastning beskattas mindre hårt. Det lönar sig sämre att låna, eftersom kostnaden blir mera märkbar.

Den omläggning som föreslås i propositionen innebär emellertid samtidigt en försämring av villkoren för det långsiktigt bundna hushållssparandet i form av pensionssparande och sparande till och i en egen bostad. Med tanke på att sparande inför ålderdomen och till den egna bostaden torde vara de två största sparmotiven är detta synnerligen allvarligt för hushållssparandets utveckling. Det finns all anledning att befara att den sammantagna effekten av uppgörelsens förslag inte leder till en ökning av det totala hushållssparandet – tvärtom är risken uppenbar för att det går ner jämfört med vad som annars skulle vara fallet.

Däriigenom ökar också socialistiska debattörers och partiers krav på ett ökat offentligt sparande (skattehöjningar) för att samhällsekonomin totala sparande skall vara tillräckligt högt. Detta är för övrigt en av de bärande tankegångarna i det socialdemokratiska partiets 90-talsprogram. En avgörande förutsättning för en avsocialisering av Sverige och den därmed sammanhängande sänkningen av skattetrycket är att hushållssparandet ges möjlighet att öka.

6.7 Nyföretagandet minskar

Ett av socialdemokraternas motiv för skatteomläggningen har varit en förskjutning av skatteuttaget mot hårdare beskattning av vad man kallar "kapital". Denna benämning är emellertid inte något annat än en beskrivning av hushållens tillgångar i form av egna bostäder, pensionssparande, aktiesparande och småföretagande. Den föreslagna skärpningen av "kapitalbeskattningen" är således en ökad belastning för boende, pensionssparande, aktie- och företagssparande.

Förutom risken för en allmän nedgång av hushållssparandet, vilket har diskuterats ovan, innebär den skärpta beskattningen av s.k. riskvilligt kapital att förutsättningarna att uppnå en tillfredsställande tillväxt försämras ytterligare.

Förutsättningarna för nyföretagande försämras genom flera av förslagen i propositionen. Genom att rätten att kvitta underskott av en nystartad rörelse mot exempelvis inkomst av tjänst slopas ökar kostnaden och risken för

att starta ett nytt företag. Genom den skärpta kapitalvinstbeskattningen minskar utbytet av ett lyckat risktagande.

Mot. 1989/90
Sk59

Till detta kommer att den skärpta kapitalbeskattningen som ligger också i övriga förslag i propositionen försämrar incitamenten till satsningar i Sverige. I tabell 5 redovisas skattetrycket för kapital i 22 OECD-länder 1986 och dessutom för Sverige med utgångspunkt i materialet från inkomstskatteutredningen. Eftersom propositionens förslag till stor del överensstämmer med inkomstskatteutredningens ger tabellen en rättvisande bild av vad som händer.

**Tabell 5 Rangordning av skattetrycket på kapital i 22 OECD-länder 1986
Före och efter den svenska skatteomläggningen 1991
Summa skatteintäkter i procent av driftöverskottet**

Sverige efter 1991	56,4
Norge	50,8
Storbritannien	50,8
Japan	46,0
Frankrike	44,9
Danmark	42,9
Schweiz	42,7
Sverige före 1991	41,8
Luxemburg	41,5
Australien	37,8
Nya Zeeland	35,2
Grekland	33,7
Nederländerna	32,6
Belgien	32,0
Kanada	31,1
USA	29,6
Österrike	27,5
Italien	24,5
Finland	23,2
Västtyskland	21,1
Spanien	19,2
Turkiet	17,7
Irland	11,6

Källa: Ekonomifakta

En skärpning av kapitalbeskattningen kan lätt leda till att kapitalet som produktionsfaktor söker sig till utlandet. Med den tendens till ökad utflyttning av företag och långsiktigt investeringskapital som kunnat noteras under de senaste åren kan en ytterligare ökad utflyttning mycket väl bli följden av den nu föreslagna skatteomläggningen.

7. Det moderata alternativet – huvuddragen

I detta avsnitt redovisas huvuddragen i den politik för sänkt skattetryck genom sänkta marginalsatser vi förespråkar. I avsnitt 8 återfinns våra detaljerade ställningstaganden till de olika förslag som läggs i proposition 1989/90:110.

7.1 Målen: större frihet och ökad välfärd

Moderat skattepolitik syftar till att familjer och enskilda normalt skall kunna leva på sina inkomster och ha möjlighet att förbättra sin situation genom egna insatser. Därigenom minskas deras i dag stora beroende av den poli-

tiska sektorn. Redan i den moderata partimotionen "Reformerad inkomstbeskattning" (1983/84:747) angavs att målet för en varaktig skattereform borde vara att avskaffa den statliga inkomstskatten utom för höga inkomster. Samtidigt skulle det totala skattetrycket sänkas. Vi har vid varje riksmöte lagt fram förslag som syftar till att denna målsättning skulle kunna uppfyllas i början av 1990-talet.

Den moderata skattepolitiken skall också vara ett medel för att uppnå ekonomisk tillväxt, låg inflationstakt och arbete åt alla som vill arbeta. Alla tjänar på att dessa mål uppnås – främst de med låga inkomster och i små ekonomiska omständigheter.

Den genomgripande inkomstskattereform för 1990-talet som moderata samlingspartiet förespråkar har därför som mål att öka de enskilda medborgarnas valfrihet samtidigt som de välfärdsförluster som uppkommer till följd av att skattesystemet snedvrider ekonomiska beslut minskar kraftigt.

Det är självfallet bra att också andra partier nu delar vår uppfattning om att den statliga inkomstskatten för de stora flertalet inkomsttagare skall slopas nu. Det innebär att det finns en bred parlamentarisk majoritet för den sedan länge nödvändiga marginalskattereformen.

Till följd av att skattetrycket enligt socialdemokraternas och folkpartiets uppgörelse skall förbli oförändrat högt och till och med höjas ytterligare genom omläggningen ökar inte friheten. Dessutom leder flera av de skattehöjningar som förslås till nya snedvridningar som försämrar förutsättningarna för arbete och sparande.

7.2 Sänkt skattetryck

Om medborgarnas frihet att själva disponera sina egna inkomster skall öka måste skattetrycket sänkas. Det står också för de allra flesta klart att den främsta orsaken till våra ekonomiska problem är det höga skattetrycket.

Det har i debatten emellanåt hävdats att vårt höga skattetryck är en förutsättning för välfärd. Detta är ett felaktigt påstående. Skulle det vara sant skulle Sverige också ha världens i särklass bästa välfärd – så är det inte. Omvänt skulle länder som exempelvis Schweiz ha betydligt sämre välfärd – så är det heller inte. Tvärtom är alltså det höga skattetrycket ett hot mot den framtida välfärden.

Vi har tidigare redovisat att den statliga långtidsutredningen ser skattetrycket som ett stort problem. De så kallade SNS-ekonomerna säger i sin rapport 1990 ("I samtidens bakvatten?"):

Den mest uppenbara skillnaden mellan Sverige och flertalet OECD-länder rör det totala skattetrycket och den offentliga sektorns storlek. (sid 126)

Man säger vidare med hänvisning till skatteomläggningen:

Det mycket höga totala skattetrycket i den svenska ekonomin gör att de totala marginalskatterna, de så kallade skattekilarna där alla skatter är inräknade, endast minskas med några få procentenheter. (sid 25)

För att uppnå målen om ökad frihet och minskad snedvridning som ger ökad tillväxt är det nödvändigt att genomföra en skattereform som innebär såväl sänkta marginalskatter som sänkt skattetryck.

- Det är bara om skattetrycket sänks som medborgarnas frihet ökar.
- Det är bara om skattetrycket sänks som den nödvändiga marginalskattereformen kan genomföras utan att någon genom högre skatt tvingas betala andras skattesänkningar.
- Det är bara om skattetrycket sänks som en skattereform ger tillräcklig dynamik i ekonomin och välfärden tryggas.

Den skattereform i ordets egentliga bemärkelse vi föreslår i det följande innebär att skattetrycket sänks med nästan 27 miljarder kronor. Det motsvarar 7 000 kronor per hushåll i genomsnitt.

7.3 Avreglering och brutna monopol

En skattereform som innebär minskat skattetryck och sänkta marginalskatter måste kombineras med avregleringar och stimulans av alternativ till existerande offentliga monopol.

Därigenom förstärks den ökning av arbetsutbudet som marginalskattesänkningarna i sig medför. Genom ökad konkurrens förbättras effektiviteten i den offentliga sektorn samtidigt som de som verkar där får möjlighet att välja mellan olika arbetsgivare och att "starta eget". Därigenom tas deras initiativförmåga tillvara på ett bättre sätt.

Den stora betydelse avregleringar och uppbrutna monopol har genom att öka effektiviteten kan belysas genom produktivitetens utvecklingen. Hade produktiviteten i den offentliga sektorn under perioden 1970 - 1980 varit oförändrad i stället för att minska med 1.5 procent årligen i genomsnitt hade kostnaderna för den offentliga verksamheten kunnat vara cirka 70 miljarder kronor lägre 1980 (räknat i nuvarande prisläge).

Till detta kommer att genom flera alternativ inom och utom offentlig sektor ökar också valfriheten och tryggheten för medborgarna. De får genom skattesänkningarna större möjlighet att välja mellan olika alternativ på exempelvis vård- och omsorgsområdet. Genom avreglering och uppbrutna monopol uppkommer alternativen.

7.4 Skatteskalen, grundavdrag och schablonavdrag

En bred majoritet i inkomstskatteutredningen föreslog att nuvarande sex inkomstslag skulle slås samman till tre: inkomst av tjänst, inkomst av näringsverksamhet samt inkomst av kapital. De två förstnämnda inkomstslagen beskattas tillsammans och påförs såväl kommunal inkomstskatt som statlig inkomstskatt över ett visst belopp. Inkomstslaget kapital beskattas separat (se särskilt avsnitt nedan).

Inkomstskatteutredningen föreslog vidare att statlig inkomstskatt 1991 endast skulle utgå för förvärvsinkomster (inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet) som överstiger 190 000 kronor i beskattningsbar inkomst.

I propositionen föreslås att gränsen för statlig inkomstskatt reduceras med 20 000 kronor och sätts vid 170 000 kronor i beskattningsbar inkomst. Den statliga skattesatsen föreslås bli 20 procent.

Enligt vår mening bör inkomstskatteutredningens förslag om när statlig inkomstskatt skall tas ut fullföljas. För 1991 godtas förslagen i propositionen.

nen. Därefter bör gränsen justeras upp till 190 000 kronor räknat i 1991 års priser.

Intresset för vad som skulle kallas överdriven skatteplanering blir självfallet större ju högre skatteuttaget och marginalsatserna är. En sänkning av marginalsatserna leder således till minskat intresse för skatteinpassningsåtgärder. Även fortsättningsvis kan emellertid skillnader beträffande skattesatser för olika former av inkomster leda till åtgärder som syftar till att lägga inkomster där de beskattas med den lägsta skattesatsen.

För att motverka risken för fortsatt överdriven skatteplanering bör därför spännvidden vad gäller skattesatserna minskas. Den statliga skattesatsen bör successivt justeras ned till 10 procent.

Inflationsskyddet föreslås återinfört genom att gränsen för statlig inkomstskatt årligen justeras med förändringen av konsumentprisindex med tillägg av två procentenheter. Detta överensstämmer med krav vi under lång tid ställt i riksdagen.

Grundavdraget, som för närvarande är 10 000 kronor, knyts till basbeloppet på ett sätt så att det 1991 fortfarande uppgår till cirka 10 000 kronor. Dessutom införs ett extra grundavdrag på maximalt cirka 8 000 kronor 1991 som trappas upp i inkomstkiktet cirka 58 000 kronor till 90 000 kronor och trappas ned för inkomster över 95 000 kronor upp till cirka 175 000 kronor.

Det extra grundavdraget är föranlett av att finansieringen av de nödvändiga marginalsattesänkningarna annars skulle leda till alltför stora skattesärpningar i många inkomstlägen. Även om vi förordar en alternativ finansiering där skatten sänks för alla godtar vi förslaget i propositionen. I syfte att så småningom uppnå en enhetlighet beträffande grundavdraget förordar vi emellertid att det extra grundavdraget inte anknyts till basbeloppet.

Schablonavdraget under inkomst av tjänst höjs från 3 000 kronor till 4 000 kronor. Förslaget är motiverat av förenklingskäl. Vi har tidigare motsatt oss höjningar av schablonavdraget med tanke på att det innebär orättvisor för främst dem som har faktiska kostnader för inkomsternas förvärvande. I realiteten innebär schablonavdraget att de inte får avdrag för kostnader upp till 4 000 kronor. Schablonavdraget gäller heller inte alla inkomsttagare. I samband med genomförandet av skattereformen kommer stora praktiska problem att uppstå. Vi är därför beredda att acceptera höjningen av schablonavdraget men vill snarast utreda frågan om hur schablonavdraget kan minskas i syfte att uppnå ökad rättvisa i beskattningen.

7.5 Grundavdrag för barn

Inkomstbeskattningens nuvarande utformning leder till stora orättvisor mellan olika familjer. Genom progressiviteten i statsskatteskalen leder olikheter vid fördelningen av inkomster mellan två föräldrar till stora variationer i skatteuttaget. Det drabbar framför allt flerbarnsfamiljerna, som mer än andra är hänvisade till att leva på en inkomst. Detta problem kan bara lösas genom övergång till en mera proportionell inkomstskatt. Problemet kvarstår – även om det minskar – även efter den föreslagna omläggningen. Till detta skall läggas att barnfamiljerna i hög grad drabbas av de skattehöjningar

som socialdemokraterna och folkpartiet vill finansiera skatteomläggningen med.

En av de flesta, åtminstone i ord, omfattad skattepolitisk princip är att skatteuttaget skall ske med hänsyn till bärkraft. Detta innebär bland annat att inkomstbeskattningen måste utformas på ett sådant sätt att skatteuttaget relateras till inkomsttagarnas försörjningsbörda. Familjer med olika antal barn har självfallet olika stor förmåga att betala skatt, eftersom familjens totala kostnader varierar med antalet barn. En reform av inkomstbeskattningen i syfte att skapa rättvisa för barnfamiljerna måste därför innebära att den beskattningsbara inkomsten reduceras med ett belopp som motsvarar kostnaderna för barn.

För att hänsyn till försörjningsbörda skall tas vid beskattningen bör ett grundavdrag för barn införas. Dess storlek beräknas med utgångspunkt i att nödvändiga kostnader för barnens konsumtion (med avräkning för direkta bidrag) skall undantas från beskattningen.

Eftersom den statliga inkomstskatten avskaffas för det stora flertalet inkomsttagare, genomförs reformen inom ramen för den kommunala inkomstbeskattningen.

Vårt förslag innebär följande:

- Grundavdrag för barn införas med 15 000 kronor per hemmavarande barn upp till 18 års ålder vid den kommunala beskattningen. Avdragsrätten skall också omfatta hemmavarande barn mellan 18 och 20 år som går i gymnasieskolan och uppbär studiestöd.
- De som har så låga inkomster och/eller så många barn att de inte kan utnyttja grundavdraget fullt ut kompenseras genom "negativ skatt". Detta innebär att ett belopp motsvarande nettoeffekten av den inte utnyttjade delen av grundavdraget utbetalas kontant. Därigenom kommer alla, oavsett inkomstförhållanden och antal barn, att kunna utnyttja avdragets effekt fullt ut.
- Inom ramen för den kommunala skatteutjämningen sker en utjämning av skatteunderlaget mellan kommuner med olika andel barn.

Kostnaderna för grundavdraget för barn uttryckt i skattebortfall för kommunerna uppgår till cirka nio miljarder kronor för hela reformen. Grundavdraget för barn finansieras inom ramen för det moderata budgetalternativet. Reformen bör genomföras med början den 1 januari 1991.

1991 bör grundavdraget för barn sättas till 7 500 kronor. Utbyggnaden bör därefter ske i två steg så att avdraget 1993 uppgår till 15 000 kronor.

I tabellen 6 nedan redovisas förändringarna av den disponibla inkomsten vid införande av ett grundavdrag för barn (vid genomsnittlig kommunalskatt på 31 kronor). Som framgår av tabellen innebär vårt förslag att skatten sänks mest för de familjer som har flera barn.

Tabell 6

	1991	1992	1993
Familj med 1 barn	+ 2.325	+ 3.488	+ 4.650
" " 2 "	+ 4.650	+ 6.975	+ 9.300
" " 3 "	+ 6.975	+ 10.463	+ 13.950
" " 4 "	+ 9.300	+ 13.950	+ 18.600

7.6 Beskattningen av kapitalinkomster och kapitalvinster

Mot. 1989/90

Sk59

Som tidigare sagts föreslog inkomstskatteutredningen en separat beskattning av kapitalinkomster och kapitalvinster i ett gemensamt inkomstslag. Beskattningen föreslås bli enbart statlig med en skattesats på 30 procent.

I förslaget till skatteomläggning föreslås att kapitalvinster skall behandlas på samma sätt som kapitalinkomster. Detta är orimligt. Kapitalvinster uppkommer till skillnad från kapitalinkomster oftast över en längre tidsperiod och under risk. I allmänhet finns också möjligheten att avstå från att realisera vinsten. En hög kapitalvinstbeskattning medför då besvärande inlåsnings effekter.

Med tanke på att kapitalbeskattningen även i fortsättningen föreslås vara nominell är systemets hållfasthet i ett samhällsekonomiskt perspektiv beroende av att inflationen kan hållas nere. Vid en hög inflationstakt är nämligen den föreslagna skattesatsen för hög vilket framgår av nedanstående exempel.

Vid en realränta på tre procent och en inflationstakt på fyra procent blir den nominella beskattningsbara räntan sju procent. Med den föreslagna skattesatsen blir skatten 2,1 procent. Placeringen ger ett reallt överskott. Vid samma realränta och en inflationstakt på sju procent blir emellertid situationen annorlunda. Den nominella räntan uppgår till tio procent och skatten tar tre procent. Någon real förräntning av placeringen uppnås således inte.

Den allt för höga underliggande inflation som är ett resultat av Sveriges rekordhöga skattetryck späds på av de priset effekter som följer av den föreslagna finansieringen. Inflationstakten kan för innevarande år bedömas uppgå till i storleksordningen tio procent och nästa år bli lika hög. I det perspektivet är den valda skattesatsen alldeles för hög.

Den moderata politiken skulle innebära en väsentligt lägre inflationstakt. Vi avvisar den helt övervägande delen av den finansiering av marginalskattesänkningarna som leder till priset effekter. Vi har vidare föreslagit skattesänkningar som innebär att lönekraven kan hållas på en samhällsekonomiskt godtagbar nivå. Vi har vidare föreslagit sänkta arbetsgivaravgifter för innevarande år vilket ytterligare skulle dämpa prisutvecklingen.

Den föreslagna skattesatsen 30 procent kan alltså godtas om den kombineras med en inflationsbekämpande ekonomisk politik i enlighet med vad Moderata Samlingspartiet föreslår. Med den utveckling som nu framstår som trolig måste skattesatsen justeras ned.

Underskott i inkomstslaget kapital föreslås ge rätt till en skattereduktion på 30 procent. Detta innebär att symmetrin i kapitalinkomstbeskattningen återinförs, eftersom positiva kapitalinkomster i fortsättningen beskattas proportionellt med 30 procent – skattereduktionen motsvarar således den skatt som utgår på positiva kapitalinkomster.

Kapitalvinstbeskattningen bör ske i inkomstslaget kapital men med indexuppräknings värdena. Detta bör gälla oavsett tillgångens art. På detta vis kan inte realisationsvinster som endast är nominella komma att beskattas. I det föreslagna systemet kan till och med reala förluster bli beskattade.

7.7 Reformerad boendebeskattning

De flesta strävar efter att kunna bo i ett eget hem eller i en ägd lägenhet. Marginalskattesänkningarna föreslås i propositionen till stor del finansieras med hjälp av skärpt boendebeskattning. Det minskar självfallet möjligheterna till egen bostad för många, särskilt som dessa boendeformer drabbas hårdare av de föreslagna skattehöjningarna.

Våra detaljställningstaganden som redovisas i avsnitt åtta innebär att vi avisar varje form av skattehöjning för boendet. Den för några år sedan införda fastighetsskatten bör successivt slopas i den takt det samhällsekonomiska utrymmet medger. Därigenom minskas belastningen för såväl egna hem som bostadsrätter och hyreslägenheter. De föreslagna skärpningar av fastighetsskatten som finns i propositionen avisas. De taxeringsvärdeshöjningar som blir följden av 1990 års taxering av småhus får inte leda till höjd fastighetskatt.

Vad gäller den löpande beskattningen av egna hem föreslår vi att schablonbeskattningen behålls övergångsvis. Som schablonintäkt skall 1,5 procent av fastighetens taxeringsvärde tas upp. För att undvika regionala skatteskrpningar till följd av fastighetstaxeringen 1990 sätts en gräns på 50 procent för hur stora taxeringsvärdeshöjningar som får påverka schablonintäkten.

Den löpande beskattningen av egna hem måste snarast reformeras. En värdering av boförmånen som mer utgår från det faktiska värdet av boendet bör, i enlighet med vad moderata samlingspartiet länge krävt, snarast införas. Därigenom kan också många av de negativa effekter som uppkommer genom den regionalt olikartade prisutvecklingen undvikas. Någon skärpning av skatteuttaget får inte uppstå. I princip bör alla ägda bostäder beskattas lika.

Även vad beträffar realisationsvinstbeskattningen föreslås i propositionen kraftiga skärpningar. Rätten till indexuppräknning slopas (med undantag för vissa övergångsbestämmelser) och rätten till uppskov slopas men ersätts med vissa takregler.

Som tidigare framhållits under avsnittet "Beskattning av kapitalinkomster och kapitalvinster" bör alla kapitalvinster beskattas efter uppräknning av anskaffningsvärdet med konsumentprisindex. Dessutom bör rätten till uppskov finnas kvar för att undvika de inläsnings effekter som annars följer vid en avskattning även av reala vinster. Uppskovsreglerna bör dessutom gälla vid byte mellan olika former av boende, det vill säga såväl egna hem som bostadsrätter.

7.8 Beskattningen av sparande

Arbete och sparande är grunden för välstånd. Den föreslagna skatteomläggningen innebär att beskattningen av arbete minskar medan beskattningen av sparande ökar som en följd av det oförändrat höga skattetrycket. Visserligen leder de föreslagna marginalskattesänkningarna i sig till att det blir mera lönsamt att spara och mindre intressant att låna, men detta motverkas genom de föreslagna skatteskrpningarna för sparande till och i egen bostad och för ålderdomen.

Det är inte uteslutet att de negativa verkningarna av skärpta bostadsskatter och en ny skatt på pensionssparandet leder till ett totalt sett minskat hushållssparande i stället för som önskvärt är ett ökat. Bortsett från det negativa för samhällsekonomin kommer detta att leda till en fortsatt socialisering genom att det bristande hushållssparandet kompenseras genom en ökat offentligt sparande (överbeskattning).

Det är mot denna bakgrund viktigt att inte ytterligare skattebelasta de två egentliga sparmotiv som finns kvar i Sverige, nämligen bostaden och tryggheten inför ålderdomen. Moderata samlingspartiet avvisar således varje skatteskärpning vad gäller boendet och dessutom införandet av en ny permanent pensionskatt.

7.9 Sparstimulanser

I en partimotion till årets riksmöte ("Sparande och ägandespridning") har vi, förutom de generella åtgärder i form av en politik som långsiktigt ökar hushållets disponibla inkomster genom ökad tillväxt och minskat skattetryck och dessutom höjer avkastningen efter skatt på sparandet, föreslagit vissa särskilda åtgärder:

- Långsiktigt sparande bör stimuleras genom att ett startsparande införs som gör det möjligt för bland annat föräldrar att bygga upp ett startkapital för barn och ungdomar. Vidare bör pensionssparandet breddas så att det också kan ske i bank med liknande skattefördelar som gäller för det nuvarande försäkringssparandet.
- En breddning av bostadsägandet är det bästa sättet att åstadkomma en jämnare fördelning av förmögenhetstillgångarna. Omvandling av hyreslägenheter till bostadsrätts- och även ägarlägenheter bör underlättas. Ett målinriktat bosparande i bank bör stödjas med statliga premier.
- Det enskilda aktiesparandet har under lång tid straffbeskattats, vilket lett till att hushållen sålt ut betydande aktieinnehav till institutioner. Denna utveckling måste vändas, vilket förutsätter att nuvarande skattemässiga diskriminering av privatpersoners aktieäggande upphör. Därför bör bland annat följande åtgärder vidtas: löntagarfonderna avskaffas och tillgångarna används som sparstimulans så att en majoritet av den vuxna befolkningen kan bli aktiesparare, statliga företag försäljs, reavinstbeskattningen av aktier förenklas och lindras, dubbelbeskattningen av aktieutdelningar avskaffas, taxeringsvärdets genomslag vid arvs-, gåvo- och förmögenhetsbeskattningen minskas, omsättningskatten på aktier avskaffas och anställdas andel-i-vinst-system premieras och utvidgas.

Genom den generella politik med sänkta marginalskatter och nej till skärpt bostadsbeskattning och ny pensionssparandebeskattning och de särskilda åtgärder för sparstimulans vi föreslagit skapas förutsättningar för en rejäl ökning av hushållssparandet. Därmed möjliggörs också fortsatta sänkningar av skattetrycket.

7.10 Finansiering

Den finansiering av de föreslagna marginalskattesänkningarna som erfordras är inte främst motiverad av statsfinansiella skäl utan syftar i första hand

till att undvika en alltför snabb ökning av köpkraften och därmed följande balansproblem.

Såväl statsbudgeten som den konsoliderade offentliga sektorn visar för närvarande stora överskott. Sett isolerat borde naturligtvis denna överbeskattning återföras till medborgarna genom rejäla skattesänkningar. Det kan emellertid inte ske utan samhällsekonomiska störningar om inte hushållens sparkvot samtidigt ökar.

Det förutsätter i sin tur att skattetrycket sänks så att möjligheten att överhuvudtaget spara öppnas i större utsträckning och för flera hushåll. Hushållssparandet får inte heller straffbeskattas.

Från samhällsekonomisk synpunkt kan den köpkraftsökning som följer av de sänkta marginalskatterna kompenseras genom en ökad produktion, ökat hushållssparande eller åtgärder på budgetens utgifts- respektive inkomst-sida.

De "dynamiska effekter" som uppkommer när marginalskatterna sänks och företagsbeskattningen reformeras innebär att den samlade produktionen kan öka snabbare än den annars skulle gjort. Det sker genom bättre resursallokering och ett ökat utbud av arbete. Arbetskraftsutbudet kan beräknas öka inte i första hand genom att de formella arbetstiderna ökar utan genom att fler människor exempelvis väljer att kompensera övertidsarbete kontant i stället för genom ledighet.

De dynamiska effekterna av sänkta marginalskatter kan väntas bli omfattande. De växer fram efter hand under en längre tidsperiod men efter en engångsförbättring i samband med att marginalskattesänkningen träder i kraft.

Genom lägre marginalskatter och genom att skattehöjningar på bostadssparande och pensionssparande avvisas kan hushållssparandet beräknas öka kraftigt. En försiktig bedömning av den ökning av hushållssparandet som blir följden av en sådan skattereform moderata samlingspartiet förespråkar bör vägas in när det gäller att avväga hur mycket av det skattebortfall marginalskattesänkningen innebär som behöver kompenseras. Det som sparas kommer ju inte att konsumeras.

För övrigt bör finansieringen, i det syfte som angetts ovan, ske genom basbreddningar i skattesystemet och besparingar i det offentliga utgifterna. De basbreddningar som bör komma i fråga är främst sådana som innebär enhetligare beskattning. Således bör naturaförmaner i princip beskattas på samma sätt som kontant ersättning från arbetsgivaren. Förutom skattehöjningar som påverkar sparandet negativt bör skattehöjningar som leder till priseffekter undvikas med tanke på deras effekter på kostnadsutvecklingen.

Generellt kan besparingar sägas vara att föredra framför skattehöjningar. Skattehöjningar måste alltid betalas av hushållen till sista kronan. Besparingar kan emellertid utformas så att de leder till ökad effektivitet i den offentliga verksamheten. Man får mer än tidigare för satsade pengar. Även samhällsekonomiskt har besparingarna avgörande fördelar framför skattehöjningar. Genom den tidigare nämnda effektivitetshöjningen i offentlig verksamhet kan en större del av den tillkommande arbetskraften gå till den enskilda sektorn. Därigenom kan vår bytesbalanssituation förbättras. Be-

sparingar i transfereringssystemen som exempelvis syftar till att minska den så kallade "friskfrånvaron" innebär också i sig ett ökat arbetskraftsutbud samtidigt som kostnaderna minskar för övriga medborgare.

Av tabell 7 nedan framgår översiktligt de ekonomiska konsekvenserna av moderata samlingspartiets förslag till marginalskattereform.

Tabell 7 Samhällsekonomiska konsekvenser av det moderata förslaget, 1991 (miljarder kronor)

Sänkta skatter, netto	+ 55,4
Dynamiska effekter i form av ökade skattebetalningar	- 6,0
Ökat hushållssparande	- 6,0
Minskade statsutgifter	- 14,9
Ökade skattebetalningar till följd av ändrade skatteregler	- 27,3

8. Ställningstaganden i detalj

I detta avsnitt redovisas våra ställningstaganden till detaljförslagen i proposition 1989/90:110. Samma ordning som i propositionen har normalt följts.

Frågan om beskattningen av pensionärer behandlas i en särskild motion (1989/90:Sk55).

8.1 Inkomst av tjänst med mera

8.1.1 Beskattning av förmån av fri bil

I propositionen föreslås en skärpning av reglerna för beskattning av bilförmån.

1986 ändrades tidigare gällande värderingsregler som innebar att hänsyn togs till den faktiska körsträckan med den bil som faktiskt användes. De förändringar som genomfördes syftade i första hand till förenklingar för skattemyndigheterna. Detta motverkades av att många i stället för att ha bil i tjänsten tvangs använda sig av egen bil. Den schablonisering som infördes är således principiellt felaktig och innebär bland annat att det blev förmånligt med tjänstebil för den som körde mycket privat och förmånligt med privat bil för den som körde mycket i tjänsten.

Som vi tidigare i flera sammanhang föreslagit bör en återgång ske till de regler som gällde före 1986 års beslut. Förmån av fri bil skall således beskattas med hänsyn till det faktiska värdet av denna förmån.

8.1.2 Beskattning av reseförmåner

I propositionen föreslås att den nuvarande skattefriheten för reseförmåner som utgår till anställda i trafik- eller resebyråföretag slopas.

Som tidigare anförts delar vi den principiella uppfattningen att naturaförmåner som utges av en arbetsgivare skall beskattas på samma sätt som kontant lön. Som framgår av propositionen blir emellertid vissa justeringar från denna huvudprincip nödvändiga. Salunda föreslås att så kallade sedvanliga personalrabatter inte heller i framtiden skall beskattas.

När det gäller skattefriheten för reseförmåner måste hänsyn tas till att

dessa åtminstone i viss utsträckning utgör sedvanliga personalrabatter. Inom exempelvis SAS utgår en eller två fria resor (beroende på anställningstiden) per år. Dessutom finns möjlighet att i mån av plats köpa biljetter till reducerat pris.

Enligt vår uppfattning bör de helt fria resorna även i fortsättningen vara skattefria med hänsyn till egenskapen "sedvanlig personalrabatt". Beskattning av värdet av övriga resor bör emellertid ske, men med hänsyn tagen till de starka restriktioner som omgärdar resorna. De företas på så kallad "stand by-basis" och företräde lämnas alltid betalande passagerare. Det innebär att vid exempelvis anslutningsflyg kan lång väntetid uppkomma.

De principer vi anser bör gälla är således att vad som kan anses motsvara sedvanlig personalrabatt även fortsättningsvis skall vara skattefritt när det gäller reseförmåner och att en försiktig värdering skall ske när det gäller värdet av övriga reseförmåner. Vad gäller pensionärer som kan antas ha intjänat sina förmåner tidigare bör ingen beskattning alls ske. Regeringen bör snarast lägga fram förslag om detta.

8.1.3 Beskattning av tävlingsvinster

För närvarande är tävlingsvinster till ett värde under 600 kronor undantagna från beskattning. I propositionen föreslås att skattefrihet i fortsättningen skall föreligga om vinsten avser minnesföremål eller om värdet inte överstiger cirka 300 kronor.

Den begränsning av skattefriheten som föreslås är en följd av att förmåner som inte utgör personalvård eller är särskilt undantagna skall vara skattepliktiga från första kronan. Det går emellertid inte att jämställa tävlingsvinster med förmåner utgivna av en arbetsgivare.

För idrottsrörelsen skulle en försämring av nuvarande regler innebära större byråkrati och därmed ökade kostnader. Nuvarande regler om skattefrihet bör därför bibehållas.

8.1.4 Beskattning av bär-, svamp- och kottplockning

I propositionen föreslås att nuvarande skattefrihet för inkomster från bär-, svamp- och kottplockning avskaffas.

Reglerna om skattefrihet infördes med hänsyn till önskemalet att stimulera ett tillvaratagande av viktiga naturtillgångar. Mot detta står självfallet strävandena att skapa en lika beskattning av arbetsinkomster.

Den verksamhet det här är fråga om, plockning av bär, svamp eller kottar, bedrivs emellertid normalt inte yrkesmässigt utan som fritidssysselsättning. Även med hänsyn till den sänkning av inkomstskattesatserna som nu föreslås kan den slopade skattefriheten innebära sämre förutsättningar för bär-, svamp- och kottplockning. Detta förstärks av att sociala avgifter också skall utgå på ersättningen. I bland annat Finland är denna verksamhet helt skattefri.

Den nuvarande skattefriheten bör mot denna bakgrund bibehållas.

8.1.5 Beskattningen av "hobbyverksamhet"

Mot. 1989/90
Sk59

I propositionen föreslås vissa förändringar i beskattningen av självständigt bedriven verksamhet utan vinstsyfte (hobbyverksamhet). Från intäkter i en sådan verksamhet, som beskattas i inkomstslaget tjänst, föreslås avdrag få göras för utgifter under beskattningsåret och för underskott året före beskattningsåret. Avdraget får inte överstiga beskattningsårets intäkt av verksamheten och inte heller kvittas mot andra tjänsteinkomster.

Förslaget i propositionen kan i vissa fall innebära kraftiga skärpningar. För exempelvis verksamhet inom hästsporten är det orimligt att underskott bara skall få dras av för år före beskattningsåret. I samband med remissbehandlingen av inkomstskatteutredningens förslag har hästsportens organisationer och LRF föreslagit alternativa lösningar.

Propositionens förslag är inte tillfredsställande. Regeringen bör därför snarast återkomma till riksdagen med ett förslag till reglering som mera överensstämmer med de förslag som lämnats av LRF och hästsportens organisationer.

8.1.6 Traktamentsbeskattningen m m

I propositionen föreslås väsentliga förändringar av beskattningen av traktamenten. Alla traktamenten föreslås bli skattepliktiga. Endast avdrag för faktisk fördyring av levnadskostnaderna medges. Vi delar dessa principiella utgångspunkter för en framtida traktamentsbeskattning.

I propositionen föreslås att avdrag för fördyrade levnadsomkostnader vid flerdygnsförrättningar skall medges med 150 kronor de första tre månaderna och därefter med ett till 100 kronor reducerat belopp. Avdrag vid så kallad tillfällig anställning medges normalt enligt propositionen under högst två år och vid dubbel bosättning under tre år för gifta eller sammanboende och ett år för ensamstående. Vid tillfällig anställning reduceras schablonavdraget i vissa fall till 75 kronor och vid dubbel bosättning till 50 kronor.

Vad avser de föreslagna beloppen kan först konstateras att de i stort överensstämmer med vad inkomstskatteutredningen föreslog i sitt betänkande. Varken i propositionen eller tidigare i utredningen har det emellertid föreslagits att beloppen skall höjas i takt med prisutvecklingen. Detta är enligt vår uppfattning självklart. Förslagen i propositionen bör således kompletteras med en regel som innebär att regeringen eller den myndighet regeringen uppdrager detta år årligen fastställer beloppen med utgångspunkt i prisutvecklingen.

8.2 Allmänna avdrag och skattereduktioner

8.2.1 Bibehållet avdrag för underhåll till icke hemmavarande barn

I propositionen föreslås att avdragsrätten för underhåll till icke hemmavarande barn slopas.

Rätten till avdrag för underhåll till icke hemmavarande barn har under lång tid ifrågasatts. Utgångspunkten har då varit att det är fråga om en privat levnadskostnad. Om man utgår från principen om skatt efter försörjningsbörda ökar emellertid även kostnaderna för barn vid en separation. Den som

inte har vårdnaden kommer att förorsakas extra kostnader utöver vad som hade gällt vid ett samboendeförhållande. Avdragsrätten för underhåll till icke hemmavarande barn är således ett utflöde från principen om skatt efter försörjningsbörda. Den bör därför bibehållas.

8.2.2 *Bibehållen skattereduktion för hemmame och ensamstående med barn*

I propositionen föreslås att skattereduktionerna för hemmame och för ensamstående med barn skall slopas.

Dessa bestämmelser infördes med utgångspunkt i hänsynstagandet till beskattning efter försörjningsbörda. Omfattningen av skattereduktionen för hemmame har successivt minskat i takt med den ökade förvärvsfrekvensen för kvinnor. Stödet för ensamstående med barn skulle i och för sig kunna utformas på annorlunda sätt.

Frågan är av ringa statsfinansiell betydelse, men har självfallet betydelse för dem som berörs. Även om det i dag är ett fåtal fall där skattereduktion för hemmame medges bör detta hänsynstagande till försörjningsbörda kvarstå. Också reduktionen för ensamstående med barn bör kvarstå av skatteförmågeskäl.

Förslaget i propositionen bör således avslås.

8.2.3 *Skattereduktion för fackföreningsavgift och avdrag för arbetsgivarkostnader för organisationsverksamhet*

1983 infördes en rätt till skattereduktion för fackföreningsavgift. Det huvudsakliga skälet var att skapa skattemässig jämställdhet mellan arbetsgivares och löntagares kostnader för respektive fackliga organisationsverksamhet.

Det har rått bred enighet i riksdagen om att en skattemässig jämställdhet mellan arbetsgivare och arbetstagare skall införas. Inkomstskatteutredningen har utarbetat ett förslag som innebär att skattereduktionen för fackföreningsavgifter slopas samtidigt som avdragsrätten för organisationskostnaderna för arbetsgivare tas bort.

Inkomstskatteutredningens majoritet ställde sig inte bakom förslaget.

Enligt vår mening bör skattereduktionen slopas samtidigt som avdragsrätten för arbetsgivares organisationskostnader tas bort på sätt som föreslogs i inkomstskatteutredningens modell. Regeringen bör återkomma med förslag så att de nya reglerna kan träda i kraft den 1 januari 1991.

8.3 **Uttag av socialavgifter**

I propositionen föreslås att alla förvärvsinkomster skall beläggas med socialavgifter eller en motsvarande skatt. Fulla avgifter skall tas ut då inkomsterna är förmånsgrundande. I andra fall beläggs förvärvsinkomsterna med en ny särskild löneskatt som skall vara 22,2 procent.

För 1990 uppgår summan av arbetsgivaravgifter till 38,97 procent. Av detta är 1,5 procentenheter en tillfällig arbetsmiljöavgift som är avsedd upphöra den 31 december 1990. Avgifterna, som egentligen borde benämnas löneskatter, är delvis relaterade till utgående förmåner inom pensions- och sjukförsäkringsområdet.

Förmånsanknytningen har emellertid urholkats väsentligt. Detta leder i sin tur till att intresset för skatteanpassningsåtgärder ökar. Det beror exempelvis på att ATP och sjukpenning inte utgår för inkomster som överstiger 7,5 gånger basbeloppet medan avgifter tas ut även över detta tak. Det blir därför "lönsamt" att omvandla arbetsinkomster över 7,5 basbelopp till andra, icke avgiftsbelagda inkomster.

Detta och andra snedvridande problem kan lösas enklast genom att förmånsanknytningen successivt återinförs. Förslaget om att belägga förvärvsinkomster som inte alls ger några förmåner med en särskild löneskatt är tvärtom ett ytterligare steg i riktning mot ännu lösare förmånsanknytning.

Vi avvisar förslaget om att införa en särskild löneskatt på sådana förvärvsinkomster som inte är förmånsgrundande. Det gäller bland annat så kallat passiva näringsinkomster och förvärvsinkomster för personer över 65 års ålder.

8.4 Särskilda frågor

8.4.1 Extra avdrag vid existensminimum

I propositionen föreslås att de nuvarande reglerna om extra avdrag vid den preliminära beskattningen på grund av existensminimum slopas.

Enligt vår mening bör principen om skatt efter bärkraft tillämpas. Det innebär att den som genom låg inkomst har så liten skattekraft att inkomsten efter skatt inte skulle räcka till för försörjningen helt eller delvis bör befrias från skatt.

Nuvarande regler med existensminimum bör således behållas. De bör dessutom förändras så att de blir tillämpliga också på den som äger sin egen bostad och på flerbarnsfamiljer där en förälder är helt eller delvis hemarbete.

8.4.2 Extra avdrag för sjukdomskostnader

I propositionen föreslås att möjligheterna till extra avdrag för sjukdomskostnader avskaffas.

Vi instämmer i princip i detta förslag, men menar att det bör finnas en ventil som ger möjlighet till extra avdrag när synnerliga skäl föreligger.

8.5 Inkomst av kapital

8.5.1 Skatteberäkningen

I propositionen föreslås att underskott i inkomstlaget kapital skall ge rätt till skattereduktion med 30 procent mot andra inkomster. Ett underskott skall inte få sparas till kommande beskattningsår.

Enligt vår mening bör uppkomna underskott i inkomstlaget kapital få sparas och utnyttjas även vid senare beskattningsår.

8.5.2 Grundavdrag

I propositionen föreslås att grundavdrag inte skall medges från inkomst av kapital.

Vi instämmer i princip i propositionens förslag, men för att undvika att mycket små belopp ger upphov till taxeringsåtgärder och debitering av skatt bör ett särskilt grundavdrag på 1 000 kronor även fortsättningsvis medges. Detta grundavdrag bör samordnas med det allmänna grundavdraget så att den totala summan inte kan överstiga det senare. Enligt vår mening är det ett orimligt synsätt att små barn så tidigt som möjligt "skall vänja sig vid att betala skatt". Tvärtom bör alla de möjligheter som står till buds för att uppmuntra barn att spara utnyttjas.

8.5.3 Avdragsbegränsning för realisationsförluster

I propositionen föreslås att reaförluster enligt huvudregeln skall vara avdragsgilla till 70 procent.

Förslaget innebär en förbättring så till vida att reaförluster överhuvudtaget får kvittas mot andra inkomster än realisationsvinster. Det är å andra sidan en försämring så till vida att en realisationsförlust normalt får kvittas till hundra procent mot en realisationsvinst. I detta avseende har emellertid vissa begränsningar införts för aktier och motsvarande instrument.

Enligt vår mening skall realisationsförluster vara fullt avdragsgilla mot realisationsvinster och avdragsgilla till 70 procent mot övriga inkomster.

8.5.4 Skattskyldighetens inträde

I propositionen föreslås att skattskyldighet för reavinster skall inträda redan vid avyttringstidpunkten. I vissa fall skall anstånd kunna beviljas.

Enligt vår mening bör en generell anståndsmöjlighet finnas och beviljas då särskilda skäl föreligger, dock högst i ett år. Dessutom skall anstånd kunna medges under längre tid då avyttringen blir beroende av myndighets tillstånd eller motsvarande.

8.5.5 Ranteavdragsbegränsningar avvisas

I propositionen föreslås att ett tak för full avdragsrätt skall införas för ranteutgifter. Om utgifterna överstiger inkomsterna får överskjutande del dras av utan begränsningar upp till ett belopp på 100 000 kronor. För barn och ungdomar under 18 år samt för dödsbo som behandlas som handelsbolag sätts beloppsgränsen till 10 000 kronor. Ränteutgifter över dessa gränser blir avdragsgilla till 70 procent.

Motiveringen för ränteavdragsbegränsningen är risken för skatteplaneringsåtgärder. Ett motiv för överdriven skatteplanering har emellertid varit den mycket höga beskattningen av kapitalinkomster. När skattesatsen nu sänks till 30 procent bortfaller i de allra flesta fall motivet för sådana åtgärder. Transaktioner i syfte att minska skatten är dessutom ofta riskfyllda och medför avbränningar genom ersättning till de institutioner som fungerar som mellanhand. Allt talar för att någon ränteavdragsbegränsning överhuvudtaget inte behövs.

En orimlig effekt av föreliggande förslag blir att barn under 18 år sannolikt inte skulle kunna överta ett småhus exempelvis om föräldrarna skulle omkomma.

Förslaget om ränteavdragsbegränsning bör således avslås.

8.5.6 Realisationsvinstbeskattning av fastigheter, allmänt

Mot. 1989/90
Sk59

I propositionen föreslås att vinsten vid avyttring av fastigheter och bostadsrätter skall beräknas enligt en nominell metod. Möjligheten till uppskov tas bort. Dessutom föreslås vissa schablonregler som begränsar skatteuttaget för olika typer av fastigheter.

Den skärpning av realisationsvinstbeskattningen av fastigheter som föreslås i propositionen ger orimliga inlåsnings effekter. Till detta kommer att reglerna innebär att vinster som endast är nominella kommer att beskattas.

Realisationsvinstbeskattningen av fastigheter bör enligt vår mening utformas efter en helt annan princip. Anskaffningsvärdet bör indexuppräknas med konsumentprisindex från första innehavsåret. På så vis undviks beskattning av rent nominella vinster. Fortfarande kan emellertid en inlåsnings effekt uppkomma vilket bland annat minskar rörligheten på arbetsmarknaden. Reglerna om uppskov bör således bibehållas och utvidgas till att gälla också för bostadsrätter och mellan bostadsrätter och egna hem.

8.5.7 Särskilt om näringsfastigheter m m

Vad gäller realisationsvinstbeskattningen av näringsfastigheter skall, enligt propositionen, kostnader för värdehöjande reparationer och underhåll som lagts ner på en sådan fastighet eller bostadsrätt under en femårsperiod före avyttringen återläggas under inkomst av näringsverksamhet och vid vinstberäkningen i inkomst av kapital behandlas som en förbättringskostnad.

Dessutom föreslås att en näringsfastighet eller bostadsrätt i näringsverksamhet som övergår till att vara privatbostadsfastighet eller privatbostad skall avskattas.

Svårigheterna att avgränsa vad som kan benämnas värdehöjande reparationer och underhåll gör att förslaget i propositionen inte bör genomföras. Även reglerna om avskattning är synnerligen komplicerade. De bör inte genomföras.

8.5.8 Begränsat avdrag för värdehöjande reparationer

Rätten till avdrag för värdehöjande reparationer begränsas och de får inräknas i omkostnadsbeloppet för privatbostadsfastigheter och privatbostäder endast för de senaste fem åren före avyttringstillfället och endast om beloppet under ett år överstiger 5 000 kronor.

Den begränsning som sker till de senaste fem åren är enligt vår uppfattning för hård. Begränsningen bör sättas till de senaste tio åren före avyttringstillfället.

8.5.9 Realisationsvinstbeskattning av aktier, allmänt

I propositionen föreslås att hela den nominella reavinsten skall beskattas oberoende av innehavstiden.

Som vi tidigare anfört bör beskattning av kapitalvinster generellt utformas så att inlåsnings effekter begränsas och reavinster som endast är nominella inte kan beskattas. Mot den bakgrunden bör anskaffningsvärdet för aktier indexregleras med konsumentprisindex. Motsvarande regler bör gälla även för optioner, terminer m m.

Genom inflationsskyddet av anskaffningsvärdena och en skattesats för den reavinst som därefter beräknas på 30 procent, lindras realisationsvinstbeskattningen, som i dag är väsentligt högre än vad som gäller i flertalet andra länder. Den nödvändiga anpassningen av kapitalskattereglerna till omvärlden påbörjas därmed. I andra länder är normalt reavinster på aktier och motsvarande instrument skattefria efter en viss innehavstid som kan variera från sex månader till något eller några år. Frågan om ett slopande av skatteplikten för reavinster efter en viss innehavstid bör snabbtredas.

8.5.10 Metod för bestämning av anskaffningsvärde

I propositionen föreslås att den genomsnittsmetod som i dag gäller för aktier med en innehavstid på minst två år skall tillämpas beträffande aktier m fl finansiella instrument.

Den beskattningsprincip med indexering av anskaffningsvärdena som vi ovan förordat innebär att anskaffningsvärdet måste beräknas enligt en aktieför-aktie-metod. Regeringen bör snarast återkomma med förslag till sådan lagreglering.

8.5.11 Avdrag för reaförluster

I propositionen föreslås att reaförluster på marknadsnoterade aktier m fl finansiella instrument får kvittas till 100 procent mot reavinster på instrument av samma kategori. Överskjutande reaförluster och reaförluster på icke marknadsnoterade aktier m m får dras av till 70 procent.

Som framgår av avsnitt 8.5.3 är vår uppfattning att reaförluster skall få dras av till 100 procent mot realisationsvinster. Realisationsförluster skall också få dras av mot andra inkomster inom inkomstslaget kapital till en andel av 70 procent.

8.5.12 Schablonanskaffningsregel

I propositionen föreslås att en schablonanskaffningsregel på 20 procent av försäljningspriset behålls övergångsvis.

Svårigheten att i vissa fall fastställa det verkliga anskaffningsvärdet gör att en schablonregel bör finnas kvar. Den avvägning som återfinns i propositionen är emellertid alltför snäv. En lämpligare avvägning uppnas om 40 procent av försäljningsintäkten efter avdrag för försäljningskostnader får tas upp som anskaffningsvärde.

8.5.13 Reavinstbeskattningen av fordringar

I propositionen föreslås att reavinster på fordringar utställda i svenska kronor skall beräknas enligt genomsnittsmetoden. Evig beskattning införs och avtrappningen av den skattepliktiga andelen av vinsten slopas. Reaförluster skall enligt huvudregeln vara avdragsgilla till 70 procent. Värdeförändringar på marknadsnoterade fordringar utställda i svenska kronor beskattas emellertid som ränta (det vill säga en förlust blir fullt ut avdragsgill som ränteutgift).

Enligt vår mening bör realisationsvinstbeskattningen av fordringar generellt utformas i enlighet med det förslag propositionen har beträffande mark-

nadsnoterade fordringar. Det innebär att reavinsterna betraktas som ränteinkomster och reaförluster som ränteutgifter. Av kontrollskäl kan problem uppkomma vad gäller bedömningen av reaförluster på fordringar mellan privatpersoner. De behov av särregler som kan finnas med anledning av vårt förslag får utredas vidare och regeringen återkomma med ett förslag till riksdagen.

8.5.14 Premieobligationer

Enligt propositionen blir reaförluster på premieobligationer avdragsgilla till 70 procent.

Inkomstskatteutredningen föreslog att reaförluster skulle vara fullt avdragsgilla som räntekostnader. Inkomstskatteutredningens förslag bör enligt vår mening genomföras.

8.5.15 Särskilda regler för förmånsföretagsdelägare

I propositionen läggs förslag om särskilda spärregler vad beträffar utdelning och realisationsvinster för delägare i förmånsföretag.

Förslagen i propositionen motiveras med att det utan spärregler blir lönsamt att beteckna arbetsinkomster som utdelning eller realisationsvinst för att uppnå lägre beskattning. Detta problem uppkommer dels genom skillnaden i skattesats mellan arbetsinkomster och kapitalinkomster respektive kapitalvinster, dels därför att sociala avgifter som ej är förmånsrelaterade utgår för arbetsinkomster.

Ju mindre skillnader i skattesats mellan arbets- och kapitalinkomster som finns, desto mindre intresse för eventuella anpassningsåtgärder uppkommer. En starkare förmånsrelatering av de sociala avgifterna har samma effekt.

Några särskilda spärregler bör således inte införas beträffande utdelning. Istället bör spännvidden mellan skattesatserna minska och förmånsrelateringen av socialavgifterna successivt återinföras.

Vad beträffar kapitalvinster uppkommer ett behov av spärregler även i det system vi förordar. Genom indexuppräkningsvärderna vid kapitalvinstbeskattningen blir denna normalt lindrigare än en årlig avskattning av arbetsinkomster. De spärregler som behövs måste emellertid utformas på ett enkelt sätt. Övergångsbestämmelser måste införas och generositet i tillämpningen medges.

Regeringen bör återkomma med förslag i detta avseende.

8.5.16 Reavinstbeskattning av övrig lös egendom

I propositionen föreslås att nuvarande skattefrihet för reavinsterna vid försäljning av lösöre med mera som innehåfts i mer än fem år slopas. Avtrappningen av skatteplikten tas också bort. Det innebär att bland annat konst och antikviteter blir föremål för en evig reavinstbeskattning utan uppräkningsvärde vid inköpspriset.

En sådan konstskatt skulle bereda marken för en betydande grå eller svart marknad, där källarförsäljning eller försäljning via radannonser tar över och där allt vad valmöjligheter och äkthetsgarantier heter får stryka på foten. Stölder och förfalskningar skulle också underlättas. Risken är också stor för

att värdefull konst legalt eller illegalt förs ut ur Sverige för försäljning i utlandet.

Mot. 1989/90
Sk59

Sådana särskilt värdefulla föremål som auktioneras bort till miljonbelopp har däremot sällan en enskild person som säljare eller köpare. De affärerna sköts i bolagsform där beskattningen för övrigt avses sänkas.

Det allmännas inkomster av förslaget skulle därför bli mycket blygsamma. Mot denna bakgrund bör förslaget avslås.

8.6 Beskattning av pensionssparandet

I propositionen föreslås att en avkastningsskatt på pensionssparande införs med tio procent för avkastning på tjänstepensionskapital och 15 procent för avkastning på övrigt pensionskapital. Skattesatsen vid kontoavsättningar skall vara 1,1 procent av pensionsskuldens bokförda värde vid beskattningsarets ingång.

En beskattning av det långsiktigt bundna pensionssparandet kommer att leda till mindre sådant sparande. Detta är skadligt från samhällsekonomisk synpunkt. För individen leder förslaget ofrankomligen till lägre pensionsutbetalningar i framtiden eller högre premier. Förslaget om en permanent pensionsskatt bör därför avslås.

I propositionen föreslås vidare att den så kallade särskilda löneskatten skall belasta avdragsgilla pensionsavsättningar för avtalade pensioner – såväl vid försäkringspremiebetalningar som avsättning till stiftelse och konto.

Även detta förslag bör avslås med hänsyn till vikten av ett omfattande enskilt och avtalsbundet pensionssparande.

I propositionen föreslås också en särskild skatt för premie avseende försäkringsparande i utländskt försäkringsföretag. Denna skatt är föranledd av att avkastningsskatt införs på inhemska pensionsförsäkringar. Även detta förslag bör avslås.

8.7 Bostadsbeskattning

8.7.1 Beskattning av mangårdsbyggnad på jordbruksfastighet

Vid definitionen av vad som kallas privatbostad och näringsfastighet hänförs mangårdsbyggnad på jordbruksfastighet i fortsättningen till privatbostad. Det innebär att bostadshuset på jordbruk kommer att beskattas som övriga småhus. Detta innebär i sin tur att den högre förmånsvärderingen och den rätt till reparationsavdrag som tidigare gällt nu försvinner.

Bostadshus på jordbruksfastigheter är ofta av en helt annan karaktär än vanliga småhus. Det rör sig många gånger om äldre byggnader som är betydligt större än vad som är behövligt för de familjestorlekar som i dag existerar. För att kunna hålla bostadsbyggnader som ofta är kulturbyggnader i tillfredsställande skick måste avdragsmöjligheten föreligga. Nuvarande regler bör mot denna bakgrund även fortsättningsvis gälla.

8.7.2 Egenföretagare med lokal i den egna bostaden

Uppdelningen i privatbostad och näringsfastighet medför också att de egenföretagare som har lokal i den egna bostaden kan komma att missgynnas.

eftersom vissa kostnader som hänför sig till näringsverksamheten inte blir avdragsgilla.

Detta är självfallet inte rimligt. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag som innebär att även om en fastighet betecknas som privatbostad skall en lokal för näringsverksamhet kunna föranleda avdrag i inkomstslaget näringsverksamhet för de kostnader som hänför sig dit.

8.7.3 Den löpande beskattningen av småhus

I propositionen föreslås att schablonbeskattningen av småhus skall slopas. Hyres- och andra intäkter skall i fortsättningen beskattas i inkomstslaget kapital.

Samtidigt föreslås en kraftig skärpning av fastighetsskatteuttaget som innebär en totalt sett skarpt beskattning av småhus.

Bostadsbeskattningen bör, enligt vår mening, inte skäras. Schablonintakten för småhus, som uppgår till 1,5 procent av taxeringsvärdet, bör bibehållas. De taxeringsvärden som fastställs vid 1990 års fastighetstaxering får bara läggas till grund för beräkning av schablonintäkt i den mån de ökat med mindre än 50 procent jämfört med tidigare gällande taxeringsvärde.

Fastighetsskatten får, som framgår av avsnitt 8.7.5 nedan, inte höjas alls i kronor räknat vare sig till följd av en höjning av skattesatsen eller till följd av höjda taxeringsvärden.

8.7.4 Den löpande beskattningen av hyreshus

Schablonbeskattningen av allmännyttiga bostadsföretag och så kallade äkta bostadsföretag behålls.

Enligt vår mening bör frågan om lika beskattning för allmännyttiga och privata bostadsföretag omedelbart aktualiseras. Regeringen bör förelägga riksdagen förslag om övergång till konventionell beskattningsmetod för de allmännyttiga bostadsföretagen och de äkta bostadsföretagen avsett att trada i kraft den 1 januari 1991.

8.7.5 Fastighetsskatten

I propositionen föreslås att fastighetsskatten för småhus normalt skall uppgå till 1,5 procent av hela taxeringsvärdet och för hyreshus till 2,5 procent av taxeringsvärdet.

Förslaget kommer att leda till en skärpning av fastighetsskatteuttaget för såväl småhus som hyreshus. Enligt vår mening får fastighetsskatten inte skäras. Den bör, så snart det samhällsekonomiska utrymmet medger det, avskaffas.

För egna hem innebär vårt förslag att fastighetsskatten i kronor räknat skall uppgå till det belopp den togs ut med inkomståret 1989. Nybyggda fastigheter asatts ett beskattningsunderlag som motsvarar det taxeringsvärde som skulle ha gällt enligt utfallet av 1981 års fastighetstaxering.

Fastighetsskatten för hyreshus bör självfallet vara lika oavsett ägandeform. I propositionen föreslås en höjning för allmännyttan och en oförändrad hög fastighetsskatt för övriga hyreshus.

För att undvika alltför kraftiga konsekvenser föreslås vidare att fastighets-

skatten reduceras och att diverse bidrag ökar. Fastighetsskatten för allmännyttan bör även fortsättningsvis vara 1.4 procent av skatteunderlaget och fastighetsskatten för övriga hyreshus i ett första steg sänkas till 2.0 för att minska spännvidden.

Genom att fastighetsskatten enligt vårt förslag sänks något för enskilt ägda hyreshus och blir oförändrad i övrigt uppkommer inte det behov av särskilda övergångsregler och reduceringsregler som föreslås i propositionen.

Mot. 1989/90
Sk59

9. Ändring av besluten för 1990

Riksdagen tog först den 15 december 1989 beslut angående skatterna för år 1990 med utgångspunkt i den uppgörelse som träffats mellan socialdemokraterna och folkpartiet. Moderata samlingspartiet förordade då en alternativ finansiering av den marginalskattesänkning som genomfördes 1990. Den skulle ha inneburit sänkt skattetryck. Flera av de förslag vi då ställde kan inte upprepas nu med giltighet för 1990. Det är ändå angeläget att revidera vissa delar av beslutet för innevarande år. Våra förslag är till fördel för de skattskyldiga och står således inte i strid med grundlagens förbud mot retroaktiv skattelagstiftning.

9.1 Avdrag för resor i tjänsten

Riksdagsmajoriteten beslöt att avdrag för resor med egen bil i tjänsten skulle maximeras till 12 kronor per mil från och med 1990. Det innebar en kraftig sänkning av de belopp som gällt 1989 (20 kronor för de första 700 milen).

Förslaget är principvidrigt. Den som använder egen bil i tjänsten bör självfallet få dra av de faktiska kostnaderna för detta. De belopp som har gällt för statlig milersättning och som varit "skattefria" (avdragsgilla) har fastställts i förhandlingar mellan arbetsgivare och arbetstagare med utgångspunkt i de faktiska kostnaderna. Beslutet har inneburit kraftiga skatteskärpningar för många skattskyldiga. Dessutom kan arbetsgivarnas kostnader komma att öka genom att de tvingas betala en högre milersättning än den faktiska kostnaden eller till följd av att andra färdmedel eller av arbetsgivaren anskaffade fordon måste användas. För såväl privata som offentliga arbetsgivare kan det bli fråga om förhållandevis kraftiga kostnadsökningar.

Vi föreslår att tidigare gällande regler för avdrag för resa med egen bil i tjänsten återinförs så tillvida att den faktiska kostnaden alltid skall vara avdragsgill. Nya schablonbelopp bör på sedvanligt sätt fastställas i förhandlingar med hänsyn till de ökade kostnader som uppkommit.

9.2 Avdrag för resor till och från arbetet

Det belopp som medges för avdrag för resor till och från arbetet har legat stilla under flera år. Samtidigt har regeringen, ofta med stöd av andra partier men med motstånd från moderata samlingspartiet, höjt kostnaderna för bilismen kraftigt.

Det är därför rimligt att nu se över dessa bestämmelser så att avdragsbeloppet anpassas till kostnadsutvecklingen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som kan träda i kraft den 1 januari 1991.

9.3 Avdrag för pensionsförsäkringspremie

Mot. 1989/90

Sk59

Riksdagsbeslutet innebar att avdrag för pensionsförsäkringspremie 1990 endast medges för tre fjärdedelar av premien. Bortsett från det orimliga i att något som anses avdragsgillt inte skall få dras av till sitt fulla värde strider beslutet mot den överenskommelse som träffades mellan riksdagens partier i samband med reformeringen av efterlevandepensioneringen. En förutsättning för denna uppgörelse var att avdragsrätten för pensionsförsäkring inte skulle försämrats.

Vi föreslår att pensionsförsäkringspremier skall vara avdragsgilla i sin helhet även under 1990.

9.4 Mervärdeskatt för hotell- och restaurangtjänster

Momsen för hotell- och restaurangbranschen höjdes genom riksdagsbeslutet i december. Den kostnadsökning som därvid uppkommit har gett en helt annan effekt än den avsedda. På grund av de prisökningar som följer av den höjda "turistmomsen" kan nämligen bytesbalansen i sig beräknas bli försämrade med minst lika stort belopp som de ökade skatteintäkterna. Sannolikt blir försämringen större. Den av branschen redovisade utvecklingen visar också att utvecklingen sedan momsens höjdes varit starkt negativ.

De reduceringsregler som gällt till och med 1989 för hotell- och restaurangbranschen bör därför återinföras. Det kan inte ske med verkan förrän från den 1 juli 1990 med tanke på att det blir omöjligt att återbetala redan erlagd moms till dem som slutligen haft att betala den. Yrkanden återfinns i vår partimotion om den indirekta beskattningen.

10. Finansieringen

Moderata samlingspartiet redovisade ett fullständigt budgetalternativ i anslutning till budgetpropositionen i januari. I partimotionen om den ekonomiska politiken (1989/90:Fi204) konstaterade vi bl.a.:

Utformningen av finanspolitiken spelar en central roll för den ekonomiska tillväxt som ger ökad valfrihet och tryggare välfärd i framtiden.

Den långsiktiga tendensen till att inte bara statsbudgetens inkomstsida utan även dess utgiftssida ökar i förhållande till den samlade produktionen (BNP) måste brytas. Enligt vår mening är det nödvändigt att vid sidan av skattetrycket även den offentliga utgiftsandelen reduceras. Detta ger den åtstramningseffekt som erfordras, samtidigt som resurser frigörs för enskild verksamhet.

Den uppställda målsättningen innebär att de offentliga utgifternas möjliga ökningstakt i nominella termer bestäms av den reala tillväxten i ekonomin, den inflationstakt som råder i de länder mot vilka Sverige har en fast växelkurs samt det krav på minskning av skattetrycket som ställs upp.

Vårt sedan tidigare uppsatta mål är att skattetrycket skall dras ned med i genomsnitt cirka en procentenhet per år. Det innebär att de offentliga utgifternas reala ökning måste begränsas till 0,5-1,0 procent per år, om man utgår från en genomsnittlig tillväxt i totalproduktionen (BNP) på 2,0-2,5 procent per år, vilken blir möjlig med moderat ekonomisk politik.

Enligt vår mening är den angivna inriktningen av budgetpolitiken fullt realistisk. De avregleringar och avmonopoliseringar som vi har föreslagit skapar

tillsammans med nödvändiga besparingar ett tillräckligt utrymme för att klara också de nytillkommande offentliga utgiftsbehov som är ofrånkomliga eller enligt vår mening angelägna att tillgodose.

Våra förslag till förändringar är så utformade att de främst begränsar tillväxten i transfereringsutgifterna samt håller tillbaka kommunernas expansion. Effekterna motverkas för hushallen genom att skattesänkningarna är större än besparingarna och för kommunerna genom att minskningen av statsbidrag kopplas samman med ett slopande av till dessa knutna villkor och föreskrifter. Med tanke på lönekostnadernas stora betydelse för kommunernas ekonomi innebär våra förslag därutöver väsentligt minskade kostnader för kommunerna, eftersom de av oss föreslagna skattesänkningarna gör det möjligt att hålla löneökningarna på en lag nominell nivå.

Mot bakgrund av behovet att anpassa den svenska inflationstakten till den som råder i omvärlden måste utgiftsökningarna i nominella termer successivt begränsas till ca 5 procent för hela den offentliga sektorn. Mot denna bakgrund beklagar vi att regeringen inte utformat sitt budgetförslag med utgångspunkt från en utgiftsram för förvaltningskostnader. Riktlinjer för en sådan ordning bör presenteras i kompletteringspropositionen. Med den reglering och detaljstyrning som följer av budgetsystemet riskerar emellertid en utgiftsram att leda till oönskade nedskärningar av offentlig verksamhet. För en smidig tillämpning av en utgiftsram krävs därför att detaljstyrningen i budgetsystemet minskar. Dessutom krävs en skattepolitik som skapar förutsättningar för en rimlig löne- och prisutveckling.

Enligt vår uppfattning bör storleken på statsbidragen till kommunerna återspegla huruvida deras utgiftsökningar ligger inom ramen eller ej, vilket i sin tur förutsätter att detaljstyrningen i statsbidragsreglerna tas bort på det sätt som vi föreslår. Dessutom krävs att kommunerna inte tillåts kompensera sig med skattehöjningar, vilket klaras med ett kommunalt skattestopp.

I likhet med regeringen anser vi det vara en riktig finanspolitisk avvägning att eftersträva ungefärlig balans i statsbudgeten. Till skillnad från regeringen siktar vi emellertid inte till att efter budgetarets slut ha uppnått ett kollektivt sparande via budgeten. De hänsynstaganden vi gjort under posten "Beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto" liksom den finansiering vi planerar för vår skattereform 1991 är så avvägda att även det slutliga budgetutfallet skall bli balanserat.

I vårt förslag till statsbudget för budgetåret 1990/91 har vi således inkluderat det förslag till skattereform som framläggs i denna motion. Speciell vikt har lagts vid avvägningen mellan skattesänkningar och utgiftsbegränsningar. Denna har gjorts så att hushallens ekonomiska situation förbättras genom att skattesänkningarna för individer och hushall är större än besparingar på direkta transfereringar.

I avsnitt 7.10 ovan redovisas grunderna för vår finansiering av marginalskattesänkningarna och förändringarna av grund- och schablonavdrag m.m.

Till skillnad från förslaget i propositionen leder det moderata skattealternativet till ett sänkt skatetryck. Vi har därför efter en försiktig uppskattning vägt in dynamiska effekter och ökat hushållssparande. Vi har dessutom ersatt större delen av de prisuppdrivande skattehöjningarna med besparingar.

I nedanstående tabell redovisas översiktligt finansieringen i propositionen respektive våra förslag. I de följande noterna utvecklas de enskilda posterna. I avsnitt 8 ovan och i två separata partimotioner om företagsbeskattningen återfinns våra konkreta ställningstaganden till förslagen i propositionerna 110 och 111.

Tabell 8 (miljarder kronor)

	<i>Prop:</i>	<i>(m):</i>
Skattebortfall, statlig inkomstskatt	(1) - 61,5	- 61,8
Avgår inflationseffekt 1990-91	(2) + 6,2	+ 12,2
Grundavdrag för barn	0	- 4,5
Skattebesluten för 1990	- 2,9	
Skattebortfall, punktskatter	(3) - 0,7	0
Höjda bidrag till hushåll	(4) - 6,9	- 0,4
Investeringsbidrag som kompensation för höjd byggmoms	- 4,6	0
Reducerad omsättningsskatt på aktier	(5) - 0,8	0
Kvotering av avdrag för p.fors.-premier upphor	(6) - 0,7	0
	- 69,0	- 57,4
Enhetlig lönebesättning m m	(7) + 8,7	+ 8,0
Skarpt bostadsbesättning (inkl byggmoms)	(8) + 16,3	+ 0,9
Reducerade rentebidrag	+ 2,0	+ 2,0
Skarpt besk av riskvilligt sparande	+ 5,0	0
Ökat underlag, kapitalbesättning	(9) 0	+ 2,0
Övrigt, inkomst av kapital	+ 4,0	+ 3,2
Besättning av pensiotssparande	+ 9,1	0
Skarpt beskattning av näringsverksamhet	+ 5,2	+ 0,4
Moms och övriga indirekta skatter	(10)+ 11,3	+ 4,8
Höjd skatt bolag och övr juridiska personer (inkl avskattningseffekter)	(11)+ 2,0	+ 8,0
Dynamiska effekter	+ 5,0	+ 6,0
Ökat hushållssparande	0	+ 6,0
Besparingar utöver rentebidrag ovan	0	+ 14,9
	+ 68,6	+ 56,2

- (1) För 1990 överensstämmer vårt förslag med förslaget i propositionen bortsett från att vi föreslår ett grundavdrag i inkomstslaget kapital på 1 000 kronor. Det skall samordnas med det ordinarie grundavdraget och kan beräknas medföra ett skattebortfall på 300 miljoner kronor utöver förslagen i propositionen.
- (2) I propositionen har den automatiska skattehöjning som uppkommer till följd av inflationen mellan 1990-1991 beräknats till 6,2 procent. Man har utgått från en inflationstakt på 4,1 procent. Detta är uppenbart alldeles för lågt beräknat. Utgångspunkten bör självfallet vara full inflationskompensation. Inflationen kan beräknas uppgå till cirka tio procent mellan 1990 och 1991. Vi har emellertid raknat försiktigt och utgått från en inflation mellan åren på åtta procent. Detta innebär att en automatisk skattehöjning på i vart fall 12,2 miljarder kronor skall rensas bort från det beräknade skattebortfallet.
- (3) I propositionen finansieras det beräknade skattebortfallet av vissa slojade punktskatter. Eftersom dessa skatter inte slopas förrän den 1 januari 1993 bör de i vart fall inte medräknas i finansieringen för 1991.
- (4) I propositionen föreslås höjda barnbidrag, höjt pensionstillskott och bostadstillägg för pensionärer, förbättrade studiemedel och ökade bostadsbidrag som viss kompensation för de skattehöjningar som föreslagits. I det moderata skattealternativet avvisas höjningar av bostadsbesättningen, mervärdeskatten m m. Därmed uppstår inget behov av kompenserande bidragsökningar bortsett från en uppräknig av det

- kommunala bostadstillägget för pensionärer. Förslag om detta återfinns i särskild motion.
- (5) I propositionen föreslås skatteskärpningar för bolagssektorn och övriga juridiska personer på två miljarder kronor, varav 0,8 miljarder öronmärkts för att finansiera den halverade omsättningsskatt på aktier m m som föreslagits. Moderata samlingspartiet föreslår att omsättningsskatten, som enligt regeringsföreträdare till och med leder till minskade inkomster för statsverket, avskaffas i sin helhet. Då uppkommer inget skattebortfall.
 - (6) Moderata samlingspartiet avvisar den kvotering av avdraget för pensionsförsäkringspremie 1990 som riksdagen beslutade om i december 1989. Vi upprepar nu detta förslag. Något skattebortfall till följd av att denna kvotering upphör 1991 uppkommer alltså inte.
 - (7) Av förslagen i propositionen om en enhetlig lönebeskattning avvisar moderata samlingspartiet förslagen om skärpt beskattning av bilförmän, slopade reduktioner för ensamstående med barn och hemma-make, socialavgifter för överskjutande ersättning vid bilresor i tjänsten och vissa andra förslag av mindre finansiell omfattning. Dessutom föreslås att skattereduktionen för fackföreningsavgifter slopas i sin helhet samtidigt som arbetsgivarnas rätt till avdrag för organisationskostnader slopas.
 - (8) I skärpt bostadsbeskattning inräknas den föreslagna höjningen av byggmomsen samt de ytterligare momsbreddningar som föreslås beträffande tjänster på fastighetsområdet. De 0,9 miljarder vi accepterar avser uthyrning av permanentbostad.
 - (9) Den förändring av kapitalvinstbeskattningen moderata samlingspartiet föreslår innebär en ökad anpassning till omvärlden. Den minskar existerande inläsningseffekter väsentligt och kommer därmed att leda till en större omsättning och ett breddat skatteunderlag. Att detta leder till ökade skatteintäkter styrks av internationella erfarenheter i flera länder.
 - (10) Moderata samlingspartiet avvisar den i propositionen föreslagna breddningen av mervärdesskattesatsen. Vi föreslår en koldioxidskatt på 46 öre/kg, slopade punktskatter utom för bensinskatten som sänks med 68 öre/liter. Vi accepterar införandet av en svavelavgift vars medel används för miljövårdande åtgärder. Intäkterna kan därför inte tas upp som finansiering av marginalskattesänkningarna i enlighet med vad som föreslås i propositionen. Totalt ökar intäkterna under denna post med 4,8 miljarder kronor enligt våra förslag.
 - (11) Propositionens förslag beräknas medföra en höjning av det löpande skatteuttaget för bolagssektorn m m på 2,2 miljarder kronor. Därvid har ränteeffekterna av den avskattning av tidigare tillåtna obeskattade reserver som skall ske medräknats. Enligt vår uppfattning bör avskattningen genomföras under normalt fem år på det sätt som föreslogs av företagsskatteutredningen. För beskattningsåret 1991 uppkommer då skatteinbetalningar på 8 miljarder kronor.

Den "underfinansiering" på 1.2 miljarder kronor som framgår av tabell 8 uppkommer till följd av att vi föreslår att tidigare reduceringsregler för moms på hotell- och restaurangtjänster återinförs. Samtidigt kan därmed den bytesbalansförsvagning på minst detta belopp som uppstår genom minskad turism i Sverige undvikas.

De yrkanden om konkreta utgiftsbegränsningar som vi framlade i januari har i vissa fall behandlats av riksdagen, medan våra förslag i andra fall ännu inte kommit upp till avgörande i riksdagens kammare. Vid bifall till våra förslag i denna motion bör därför regeringen snarast återkomma till riksdagen med förslag om utgiftsbegränsningar i enlighet med vad som nedan anges.

Ersättningsnivån i *sjukförsäkringssystemet* har tidigare på grund av ökade skatter höjts från 80 procent till 90 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Mot bakgrund av de omfattande skattesänkningar vi föreslår är det naturligt att ersättningsnivån under de första 89 dagarna nu åter sänks till 80 procent. Är det någon gång kompensationsnivån i sjukförsäkringen skall kunna sänkas är det självfallet i samband med en rejäl inkomstsattesänkning. För den enskilde är det avgörande vad som blir kvar efter skatt – inte vilket belopp denne får ut före skatt. Förändringen bör därutöver leda till att missbruk av systemet i form av "friskfrånvaro" begränsas. Vi förutsätter att den sänkta ersättningsnivån inte motverkas av att arbetsmarknadens parter avtalsvägen överenskommer om förbättrade villkor.

Vi har under en följd av år föreslagit att ansvaret för de första fjorton dagarnas sjukfrånvaro skall åvila arbetsgivarna genom en s.k. arbetsgivarperiod. Vi noterar med tillfredsställelse att regeringen nu förefaller ha accepterat vårt förslag och att den avser förelägga riksdagen ett preciserat förslag till hösten. Detta är emellertid inte tillräckligt för att åstadkomma de positiva dynamiska effekter i form av en minskning av den genomsnittliga sjukskrivningstiden som en sänkning av ersättningsnivån kan förväntas medföra. Införandet av en arbetsgivarperiod bör därför kombineras med den av oss föreslagna sänkta ersättningsnivån. Vi beräknar att det genomsnittliga antalet sjukskrivningsdagar därmed kan minskas med två.

Utgiftsbegränsningen 1991 för statsbudgeten och socialförsäkringssystemet blir med vårt förslag ca 5 miljarder kronor, brutto. Till detta kommer också positiva effekter för produktionen. Till följd av arbetsgivarperioden kommer ca 5 000 personer på försäkringskassorna att kunna frigöras för andra arbetsuppgifter. Vi beräknar att minst hälften av dessa bör kunna ägna sig åt ett angeläget rehabiliteringsarbete, vilket i sin tur verkar dämpande på utgifterna från socialförsäkringarna. Övriga bör kunna öka utbudet av arbetskraft på arbetsmarknaden i stort.

Av samma skäl bör *ersättningsnivån i föräldraförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen* minskas från 90 till 80 procent, vilket minskar utgifterna med ca 1 150 miljoner kronor respektive 300 miljoner kronor.

Skattesänkningen är också ett motiv för att sänka *ersättningsnivån i delpensionsförsäkringen* från 65 till 50 procent. Samtidigt bör delpensionsavgiften sänkas från 0,5 till 0,3 % i enlighet med riksrevisionsverkets förslag. Eftersom intäkterna från delpensionsavgiften fonderas leder förslaget inte till en utgiftsminskning som formellt kan tillgodogöras statsbudgeten. Åtgärden

som sådan är emellertid utbudsfrämjande och innebär därutöver en stimulans för näringslivet genom den sänkta arbetsgivaravgiften, vilket i sin tur leder till positiva effekter för statsbudgeten.

Försäljning av statliga företag bör snarast inledas av såväl ideologiska som budgetmässiga skäl. En försäljning medverkar därutöver till ett ökat hushållssparande, vilket i sin tur minskar den privata konsumtionen och inflationstrycket. Vi bedömer det möjligt för marknaden att hantera försäljningsvolymer på minst 5 miljarder kronor per år. Tillskotten till statskassan kommer att kunna ligga på denna nivå under en lång följd av år, varför budgeten reellt förstärks med motsvarande helopp varje år under överblickbar framtid. Eftersom försäljningen trots detta är att betrakta som en icke permanent åtgärd räknar vi emellertid endast med ränteeffekten på 600 miljoner kronor för år 1991.

Ulandsbiståndet skall enligt vår mening främja en utveckling mot demokrati och marknadsekonomi i mottagarländerna. Nuvarande länderramar till enpartistater bör därför avvecklas inom en femårsperiod. Konkreta besparingsförslag om 1 055 miljoner kronor har lagts i separat motion i januari.

Kommunerna måste ges större frihet, bl.a. genom avregleringar, att själva avgöra var tillgängliga resurser skall satsas. En rad specialdestinerade och styrande bidrag bör slås samman till ett klumpbidrag. Skatteutjämningsavgiften och den s.k. Robin Hood-skatten avskaffas. Till följd av att vår politik leder till sänkt – inte omfördelad – skattebörd kan ökningen av lönekostnaderna hållas väsentligt lägre än med regeringens politik. Våra förslag gör det möjligt att sammantaget minska transfereringarna till kommunerna med 4 miljarder kronor för kalenderåret 1991, vilket ändå betyder att kommunerna kan bibehålla en reall oförändrad verksamhet. Med regeringens politik är detta inte möjligt. Vi har dessutom föreslagit att arbetsgivaravgifterna skall sänkas med nästan 2 procentenheter redan från och med den 1 januari i år. Bara detta skulle innebära minskade kostnader för kommunerna för innevarande år med ca 4 miljarder kronor.

Den föreslagna skatteomläggningen leder till drastiska konsekvenser på *bostadsområdet*. Skatteuttaget ökar med drygt 16 miljarder kronor samtidigt som räntebidragen reduceras med nästan 2 miljarder kronor. För att kompensera detta och den breddade och höjda momsen m.m. ökas bidragen till hushållen med sammantaget 8.4 miljarder kronor (exklusive de minskade livsmedelssubventionerna). Bidragsberoendet och rundgången ökar. Inslag i skattekonstruktionen, bland annat reavinstbeskattningen och den borttagna uppskovsmöjligheten, leder till fortsatta inlåsningsmekanismer och trögrörlighet på bostadsmarknaden. Vi kan, som tidigare nämnts, inte acceptera de föreslagna skärpningarna av skatterna på boendet. Med hänsyn till den sänkning av det totala skattestrycket som vi förordar tillstyrker vi de föreslagna minskningarna av räntebidragen. Vårt förslag ger därutöver utrymme till ytterligare minskningar av subventionerna på bostadsområdet. I särskild motion föreslås bl.a. att räntebidragen skall avskaffas för hus byggda före 1975, att lånevillkoren för småhus med hyres- och bostadsrätt jämställs med dem som gäller för småhus med äganderätt, en med 0.1 procentenheter förhöjd upptrappningstakt av den garanterade räntan för hyres- och bostadsrättshus, vilket medför minskade olikheter i villkoren för hus med skilda upplåtelse-

former, avskaffande av det s.k. förvärvsstödet vid köp av egna hem samt avvecklandet av diverse andra selektiva stödformer. Utgiftsbegränsningarna uppgår till sammanlagt 1 780 miljoner kronor för kalenderåret 1991 utöver regeringens förslag, men kommer därefter – i likhet med vissa av de andra utgiftsbegränsningar som förordas i denna motion – att öka ytterligare. De ökningarna av boendekostnaderna som uppkommer till följd av dessa förslag är i förhållande till regeringens alternativ försumbara.

Livsmedelssubventionerna skall enligt regeringens förslag avskaffas i ett slag från och med den 1 januari 1991, trots riksdagens tidigare beslut om en avvecklingsperiod på tio år. Enligt vår mening bör näringen ges nödvändig omställningstid i enlighet med riksdagens beslut. Subventionerna bör därför minskas med 250 miljoner kronor per år. Eftersom propositionen netto redovisar barnbidragsökningen och minskningen av livsmedelssubventionerna bör de senare tas upp som en utgiftsbegränsning i vårt alternativ.

Ovan har endast en del större poster i det av oss i januari framlagda budgetalternativet redovisats. I våra motioner har därutöver framförts i storleksordningen 150 ytterligare förslag om utgiftsbegränsningar. De berör allt från ett avskaffande av spardelegationen och fritidsbåtsregistret till minskningar av tekostöd och skoladministration. Dessutom har föreslagits utgiftsökningar för att bl.a. förstärka rättssäkerhet och rättstrygghet, öka kvaliteten i utbildningen, förbättra vårt lands infrastruktur och säkerställa ett starkt försvar. Sammantaget innebär våra förslag i dessa hänseenden en utgiftsbegränsning netto på ca 1,5 miljarder kronor. Detta redovisas under *Övrigt* i tabell 9 nedan.

Tabell 9

Sammanställning av föreslagna utgiftsbegränsningar (helåret 1991; miljarder kronor)

Sjukförsäkringen, brutto	5,4
Föräldraförsäkringen, brutto	1,2
Arbetslöshetsförsäkringen, brutto	0,3
Utförsäljning av statliga företag, ränteeffekt	0,6
Ulandsbistånd	1,1
Transfereringar till kommunerna	4,0
Bostadssubventioner	1,8
Livsmedelssubventionerna	0,2
Övrigt, netto	1,5
Minskade skatteintäkter till följd av ändringar i transfereringssystem	-1,2
Summa utgiftsbegränsningar	14,9

Sammantaget innebär de moderata förslagen en viss finanspolitisk förstärkning jämfört med regeringens förslag såsom dessa redovisas i kompletteringspropositionen, om även effekterna av de icke permanenta besparingarna inkluderas. Detta finner vi emellertid befogat med hänsyn till den förväntade efterfrågeuppgången i ekonomin.

11. Efter 1991

Oavsett om den skatteomläggning som uppgörelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet innebär eller den verkliga skattereform som moderata samlingspartiet förespråkar genomförs 1991 kan detta endast ses som ett första steg i en reformering av det svenska skattesystemet. Även efter den

sänkning som moderata samlingspartiet förordar för 1991 ligger det svenska skattetrycket klart över omvärldens. Fortfarande kommer i det närmaste två tredjedelar av de enskilda medborgarnas inkomster att gå till den politiska sektorn.

En målmedveten politik som syftar till att harmonisera det svenska skattetrycket med vad som gäller för genomsnittet i Europa måste därför bedrivas. Därmed kommer också de enskilda medborgarnas rätt att disponera över sina egna inkomster att öka. Samtidigt blir tillväxten större än vad den annars skulle vara.

Det är i första hand de mest skadliga skatteformerna som bör sänkas. Stor hänsyn måste tas till vikten av att harmonisera svenska skatteregler med dem som gäller för EG och övriga Europa.

En strävan bör vara att antalet medborgare som betalar statlig inkomstskatt successivt minskar samtidigt som skattesatsen sänks. Genom att statlig detaljstyrning avskaffas och offentliga monopol slopas och till följd av den effektivisering som därmed uppnås skapas utrymme för kommunerna att sänka sin inkomstskatt.

Reformeringen av familjebeskattningen bör fortsätta. Det slutliga målet skall vara att åstadkomma ett skatte- och bidragssystem som innebär att den som betalar skatt inte skall behöva bidrag och att den som behöver bidrag inte skall betala skatt. Genom sänkta skatter bör utrymme efter hand skapas för en fullständig frihet för familjerna vad gäller val av barnomsorg.

Nuvarande socialförsäkringsavgifter bör efter hand åter relateras till utgående förmåner. De avgifter som inte är anknutna till någon förmån bör successivt slopas. Det bör också övervägas att – parallellt med motsvarande höjning av bruttolönen – överföra betalningsansvaret för socialförsäkringsavgifterna till de enskilda. Därigenom renodlas avtalsrörelserna genom att eventuella förändringar av socialförsäkringsavgifterna vägs in i dessa.

Beskattningen av boendet måste lindras. Fastighetsskatten bör successivt avskaffas. Även andra skattesänkningar måste övervägas för att minska den omfattande boendebeskattningen.

Mervärdeskatten måste efterhand till både bas och skattesatser anpassas till vad som gäller för övriga länder. I det sammanhanget kan det bli aktuellt att sänka det totala mervärdeskatteuttaget.

Flertalet av de konsumtionsstyrande punktskatterna bör slopas. Alkohol- och tobaksskatterna bibehålls och höjs i takt med prisutvecklingen.

Det torde ankomma på vederbörande utskott att utarbeta erforderlig författningstext.

12. Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en successiv sänkning av det totala skattetrycket.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avregleringar och brutna monopol.
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatta sänkningar av den statliga skattesatsen.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gränsen för uttag av statlig inkomstskatt,
5. att riksdagen beslutar att det extra grundavdrag som föreslås i propositionen inte anknyts till basbeloppet,
6. att riksdagen hos regeringen begär utredning om en förändring av schablonavdraget i enlighet med vad som anförts i motionen,
7. att riksdagen hos regeringen begär förslag om grundavdrag för barn i enlighet med vad som anförts i motionen,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda sparstimulanser,
9. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändrad beskattning av "hobbyverksamhet" i enlighet med vad som anförts i motionen,
10. att riksdagen med avslag på propositionen vad avser reglerna för beskattning av bilförmån hos regeringen begär förslag i enlighet med vad som anförts i motionen,
11. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del hos regeringen begär förslag till beskattning av reseförmåner i enlighet med vad som anförts i motionen,
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avdrag för resekostnader vid resor till och från arbetet,
13. att riksdagen beslutar att undanta tävlingsvinster till ett värde av högst 600 kronor från beskattning,
14. att riksdagen beslutar bibehålla nuvarande skattefrihet för inkomster från bär-, svamp- och kottplockning,
15. att riksdagen hos regeringen begär förslag om uppräknig av avdragen för fördyrade levnadsomkostnader i enlighet med vad som anförts i motionen,
16. att riksdagen avslår propositionen vad avser förslaget om avskaffat avdrag för underhåll till icke hemmavarande barn,
17. att riksdagen avslår propositionen vad avser slopad skattereduktion för hemmaka och ensamstående med barn,
18. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del hos regeringen begär förslag till slopad skattereduktion för fackföreningsavgift respektive avdrag för arbetsgivarkostnader för organisationsverksamhet,
19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förmånsrelatering av socialavgifter,
20. att riksdagen avslår propositionen vad avser förslaget om en särskild löneskatt,
21. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del hos regeringen begär förslag om regler för extra avdrag vid existensminimum i enlighet med vad som anförts i motionen,
22. att riksdagen hos regeringen begär förslag om extra avdrag för sjukdomskostnader vid synnerliga skäl i enlighet med vad som anförts i motionen,

23. att riksdagen hos regeringen begär förslag om rätt att utnyttja underskott i inkomstslaget kapital vid senare beskattningår.

24. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett särskilt grundavdrag på 1 000 kronor i inkomstslaget kapital i enlighet med vad som anförts i motionen.

25. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del hos regeringen begär förslag angående rätt till avdrag för realisationsförluster i enlighet med vad som anförts i motionen.

26. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en generell anståndsmöjlighet för erläggande av skatt i samband med realisationsvinstbeskattning i enlighet med vad som anförts i motionen.

27. att riksdagen avslår propositionen vad avser ränteaavdragsbegränsningar.

28. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del hos regeringen begär förslag om beskattning av realisationsvinster vid avyttring av fastigheter och bostadsrätter i enlighet med vad som anförts i motionen.

29. att riksdagen med avslag på propositionens förslag angående slopad rätt till uppskov vid realisationsvinstbeskattningen hos regeringen begär förslag i enlighet med vad som anförts i motionen.

30. att riksdagen avslår propositionen vad avser avdragsrätt för kostnader för värdehöjande reparationer och underhåll respektive avskattning i vissa fall.

31. att riksdagen beslutar att begränsningen av rätten till avdrag för värdehöjande reparationer sätts till de senaste tio åren före avyttringstillfället.

32. att riksdagen med avslag på propositionens förslag i denna del hos regeringen begär förslag om beskattning av realisationsvinster av aktier m.m. i enlighet med vad som anförts i motionen.

33. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om metod för bestämning av anskaffningsvärde vid aktievinstbeskattning.

34. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avdrag för realisationsförluster i enlighet med vad som anförts i motionen.

35. att riksdagen hos regeringen begär förslag om schablonanskaffningsregel i enlighet med vad som anförts i motionen.

36. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del hos regeringen begär förslag om realisationsvinstbeskattning av fordringar i enlighet med vad som anförts i motionen.

37. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avdragsrätt för realisationsförluster för premieobligationer i enlighet med vad som anförts i motionen.

38. att riksdagen med avslag på propositionens förslag i denna del hos regeringen begär förslag om särskilda spärregler vad beträffar realisationsvinst för delägare i famansföretag.

39. att riksdagen avslår propositionens förslag vad avser realisationsvinstbeskattning av övrig lös egendom.

40. att riksdagen avslår regeringens förslag om avkastningsskatt på pensionssparande,

41. att riksdagen avslår regeringens förslag om en särskild löneskatt för pensionspremier,

42. att riksdagen avslår regeringens förslag om en särskild skatt för premie avseende försäkringssparande i utländskt försäkringsföretag,

43. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del hos regeringen begär förslag om beskattning av mangårdsbyggnad på jordbruksfastighet i enlighet med vad som anförts i motionen,

44. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del hos regeringen begär förslag om regler för schablonintäktsberäkning i enlighet med vad som anförts i motionen,

45. att riksdagen hos regeringen begär förslag om konventionell beskattning av allmännyttiga bostadsföretag och äkta bostadsföretag i enlighet med vad som anförts i motionen,

46. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del hos regeringen begär förslag om ändrad fastighetsskatt i enlighet med vad som anförts i motionen,

47. att riksdagen hos regeringen begär förslag om återinförd rätt till avdrag för faktiska kostnader i samband med resor i tjänsten i enlighet med vad som anförts i motionen,

48. att riksdagen beslutar att avdrag för pensionsförsäkringspremie 1990 skall medges med hela premien,

49. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgiftsbegränsningar,

50. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den långsiktiga inriktningen av skattepolitiken.

Stockholm den 2 maj 1990

Carl Bildt (m)

Lars Tobisson (m)

Anders Björck (m)

Görel Bohlin (m)

Rolf Dahlberg (m)

Gunnar Hökmark (m)

Arne Andersson (m)
i Ljung

Ingegerd Troedsson (m)

Bo Lundgren (m)

Rolf Clarkson (m)

Ann-Cathrine Haglund (m)

Gullan Lindblad (m)

Sonja Rembo (m)

Innehåll

		Mot. 1989/90
1. Sammanfattning	1	Sk59
2. Högt skattetryck – ofrihet och mindre välfärd	4	
3. Högt skattetryck ger låg tillväxt	6	
4. Tjugo förlorade år	10	
5. Utredningar och uppgörelse	13	
6. Propositionen	15	
6.1 Höjt skattetryck	16	
6.2 Inflationen accelererar	17	
6.3 Ökat bidragsberoende	18	
6.4 Förlorarna	18	
6.5 Lönebildningen försvåras	19	
6.6 Minskat sparande	20	
6.7 Nyföretagandet minskar	20	
7. Det moderata alternativet	21	
7.1 Målen: större frihet och ökad välfärd	21	
7.2 Sänkt skattetryck	22	
7.3 Avreglering och brutna monopol	23	
7.4 Skatteskalen, grundavdrag och schablonavdrag	23	
7.5 Grundavdrag för barn	24	
7.6 Beskattningen av kapitalinkomster och kapitalvinster	26	
7.7 Reformerad boendebeskattning	27	
7.8 Beskattningen av sparande	27	
7.9 Sparstimulanser	28	
7.10 Finansiering	28	
8. Ställningstaganden i detalj	30	
8.1 Inkomst av tjänst med mera	30	
8.1.1 Beskattning av förmån av fri bil	30	
8.1.2 Beskattning av reseförmåner	30	
8.1.3 Beskattning av tävlingsvinster	31	
8.1.4 Beskattning av bär-, svamp- och kottplockning	31	
8.1.5 Beskattningen av "hobbyverksamhet"	32	
8.1.6 Traktamentsbeskattningen m.m.	32	
8.2 Allmänna avdrag och skattereduktioner	32	
8.2.1 Bibehållet avdrag för underhåll till icke hemmavarande barn	32	
8.2.2 Bibehållen skattereduktion för hemmame och ensamstående med barn	33	
8.2.3 Skattereduktion på fackföreningsavgift och avdrag för arbetsgivaravgifter för organisationsverksamhet	33	
8.3 Uttag av socialavgifter	33	
8.4 Särskilda frågor	34	
8.4.1 Extra avdrag vid existensminimum	34	
8.4.2 Extra avdrag för sjukdomskostnader	34	
8.5 Inkomst av kapital	34	
8.5.1 Skatteberäkningen	34	
8.5.2 Grundavdrag	34	
8.5.3 Avdragsbegränsning för realisationsförluster	35	

8.5.4 Skattskyldighetens inträde	35	Mot. 1989/90
8.5.5 Ränteavdragsbegränsningar avvisas.	35	Sk59
8.5.6 Realisationsvinstbeskattning av fastigheter, allmänt . . .	36	
8.5.7 Särskilt om näringsfastigheter m.m.	36	
8.5.8 Begränsat avdrag för värdehöjande reparationer.	36	
8.5.9 Realisationsvinstflerskattning av aktier, allmänt	36	
8.5.10 Metod för bestämning av anskaffningsvärde	37	
8.5.11 Avdrag för reaförluster	37	
8.5.12 Schablonanskaffningsregel.	37	
8.5.13 Reavinstbeskattningen av fordringar	37	
8.5.14 Premieobligationer	38	
8.5.15 Särskilda regler för fåmansföretagsdelägare.	38	
8.5.16 Reavinstbeskattning av övrig lös egendom.	38	
8.6 Beskattning av pensionssparandet	39	
8.7 Bostadsbeskattning	39	
8.7.1 Beskattning av mangårdsbyggnad på jordbruksfastighet	39	
8.7.2 Egenföretagare med lokal i den egna bostaden	39	
8.7.3 Den löpande beskattningen av småhus	40	
8.7.4 Den löpande beskattningen av hyreshus	40	
8.7.5 Fastighetsskatten.	40	
9. Ändring av besluten för 1990	41	
9.1 Avdrag för resor i tjänsten	41	
9.2 Avdrag för resor till och från arbetet	41	
9.3 Avdrag för pensionsförsäkringspremie	42	
9.4 Mervärdeskatt för hotell- och restaurangtjänster	42	
10. Finansieringen	42	
11. Efter 1991	48	
12. Hemställan.	49	

